

LUGARSKI VIESTNIK.

IZDAJE

HRVATSKO-SLAVONSKO
ŠUMARSKO DRUŠTVO.

UREDNIK

BOGOSLAV KOSOVIĆ,

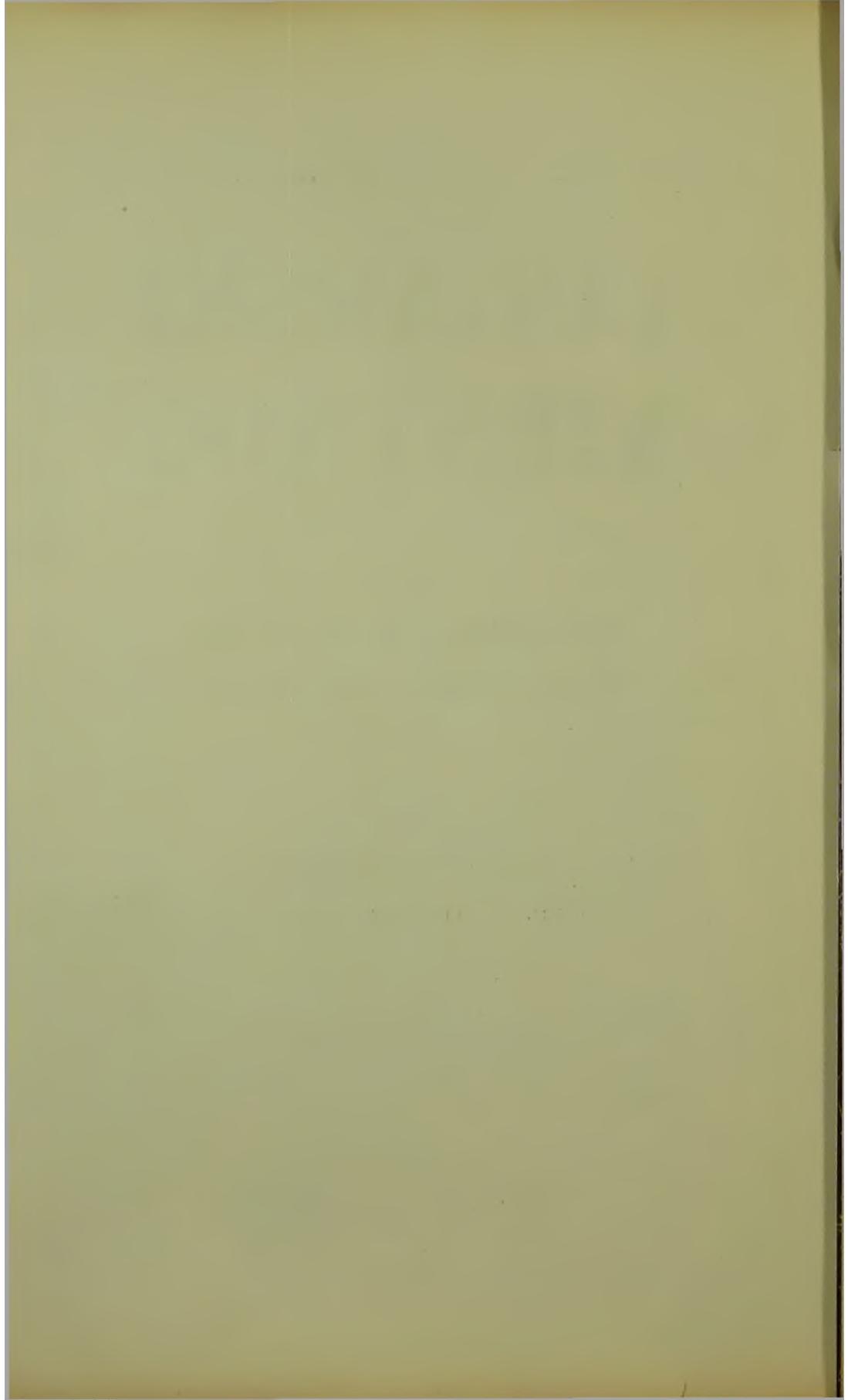
KR. ZEMALJSKI ŠUMARSKI NADZORNIK.

TEČAJ DEVETNAJSTI.

ZAGREB.

TISKARA I LITOGRAFIJA C. ALBRECHT.

1913.

SADRŽAJ.

Broj 1.

Životna borba šumskog drveća, grmlja i bilja. — Društvene vijesti: Dijeljenje potpora iz pripomoćne zaklade. — Različite vijesti: Vrijednost lišća i iglica za nastor — Sjeća drva za štapove. Strana 1—8.

Broj 2.

Životna borba šumskog drveća, grmlja i bilja (nastavak). — Razne vijesti: Molba. — Novi član pripomoćne zaklade. — Imenovanje. — Izkaz o uplaćenoj članarini od 16. V. do 31. XII. 1912. — Oglas. — Zaključni račun mirov. zaklade služb križevačke imov. obćine. Strana 9—16.

Broj 3.

Životna borba šum. drveća, grmlja i bilja (Svršetak). — Razne vijesti: Lugari. — Oglas. Strana 17—24.

Broj 4.

Draga braće i kolege — Maksimirski jablani. — Razne vijesti: Imenovanje. — Umro — Zadnje cijene koža u Beču. — Zaključni računi mirov. zaklade lugara slunjske II. banske i gradiške imov. obćine. — Oglas. Strana 25—32.

Broj 5.

Njekoje službene uredbe za lugare drž. šumske uprave, koje bi bilo dobro dokinuti ili drugima zamijeniti. — Maksimirski jablani (Svršetak). — Razno: Zaključni račun lugarske zaklade otočke imov. obćine. — Cijene koža u Beču. — Objave nesreća i pogibelji. — Oglas. Strana 33—40.

Broj 6.

Dvadeset i pet godina pošumljenja Krasa u Kranjskoj. — Lugari zem. zajednica. — Razne vijesti: Mjesto vjenca. — Pristupili pripomoćnoj zakladi. — Oglas i natječaji. Strana 41—48.

Broj 7.

Cetrdeset-godišnjica službovanja kr. minist. savjetnika J. Havasa — Iz lugarskih razgovora I. Njekoliko riječi povodom gradnja lugačnice. — Gliste kao poboljšavatelj zemljšta. — Razne vijesti: Izkaz o uplaćenoj članarini od 1. siječnja do 25. travnja 1913. — Korist drvoreda uz ceste. — Zadnje cijene koža u Beču. — Stanje glavnica lugar. mirovinskih zaklada kod gospod. ureda koncem g. 1912. — Stanje glavnica zem. zajednica pohranjenih u kr. hrv. slav. zem. blagajni koncem g. 1912. — Skupoča stanova u Lici. Silni požar šuma — Oglas. Strana 49—60.

Broj 8.

Služba lugara zem. zajednice. — Zaraza gradje po drvnoj gubi. — Razne vijesti: Imenovanja. — Osseguranje šuma proti požaru. — Pristupili pripomoćnoj za-

kladi. — Tisovina. — Stanje mirovinske zaklade lugara I. banske im. občine. — Oglas. Strana 61—68.

Broj 9.

Nešto o gubaru i medljiki. — Lugarska kuća. — Jarebika. — Njekoč i sada, drugdje i kod nas. — Oglas. — Natječaj. Strana 69—76.

Broj 10.

Njekoč i sada, drugdje i kod nas (Svršetak). — Iz lugarskih razgovora II. — Molba. — Oglas. Strana 77—84.

Broj 11.

Lugari imov. občina i pogodnosti vožnje na željeznici. — Iz lugarskih razgovora II. — Razne vijesti. — Kobna smrt. — Zaključni račun mirov. zaklade službenika gurgjevačke imov. občine. — Oglas glede podršta. — Oglas. Strana 81—92.

Broj 12.

Lugar za slučaj bolesti i ljekarnički troškovi. — Iz lugarskih razgovora IV. — Nekoliko o šumskoj paši i procjeni šumskih šteta. — Razne vijesti: Oglas glede podršta. — Izkaz o uplaćenoj članarini i upisnim po članovima II. razreda u razdoblju od 28. svibnja do 25. studenog 1913. — Osobne vijesti: Imenovanje. — Natječaj. Strana 93—100.

**Godina
XIX.**

Lugari članovi hrvatsko-slavonskoga šumarskoga društva dobivaju „Vjestnik“ badava. — Članarina iznaja 2 K na godinu. Upisnina 1 K.

Prilog
broju 4.
Šum. lista
1913.

Draga braćo i kolege!

Savezno sa mojim člankom objelodanjenim u broju 6. i 7. od godine 1906. ovoga lista, želim Vas iznenaditi sa radosnom vijesti po svijuh nas.

Dosta dugo izčekivamo na izpunjenje naših želja, koje su se sa pomoći Božijom sada izpunile.

Stara je poučna rečenica »slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari« druga pako uči »strpljen spašen«, i tako smo mi sve ove pouke mirno slušali, sve poduzimali što je u okviru zakona i propisa što smo mogli i umjeli, savladavali naše žudnje tječeći sami sebe i živeći u nadi da će jednom i na nas red doći.

Obavljajući našu mukotrpnu službu i izčekujući pravde u pustinji, složno smo radili, da nam se želje izpune i hvala Svevišnjemu, ako smo čekali eto smo i dočekali.

Pa u znak radosti svijuh nas, javljam Vam braćo najradosniju vijest putem ovog našeg cijenjenog lista u kojem glavno objelodanujem u kratko:

Izvadak iz zakonskog članka LXV.: 1912. odnoseći se na obskrbu državnih namještenika, kao i njihovih udova i sirotčadi.

U glavnom je uzakonjeno:

1. Službovno vrijeme kod podčinovnika i podvornika imade se uračunati počam od kako je stupio u aktivnu službu, danom položene prve službene prisege.

2. Probavljenou službeno vrijeme prije 18 godina života ne može se uračunati u mirovinu.

3. Kod ustanavljenja uračunivog službenog vremena, imade se u obzir uzeti i službovno vrijeme preko 6 mjeseci za podpunu godinu, itd.

4. Obskrbe (mirovine) valjaju se doznačiti jedanput za uvihek u jednoj svoti, a stanarinsku mirovinu u unaprednim četvrtgodišnjim obrocima.

5. Podčinovnici i podvornici dužni su za vrijeme aktivnog službovanja od svojih beriva kao prinos za mirovinu plaćati jedan postotak.

6. Mirovinu podčinovniku i podvorniku valja ustanoviti, uvezši za temelj u aktivnoj službi najzad uračuniva beriva, računavši do uključivo desete službovne godine sa 40 postotaka spomenutih beriva, a preko desete do četrdesete uračunate službovne godine svake godine sa 2 postotka spomenutih beriva.

7. Podčinovnici i podvornici, koji imadu pravo na mirovinu, imadu povrh mirovine pravo i na stanarinsku mirovinu.

8. Stanarinska mirovina ustanavljuje se, uvezši za temelj kao što slijedi :

Ako mirovina ustanovljena ne iznosi više od godišnjih 400 kruna, tad iznosi stanarinska mirovina 120 kruna.

Ako mirovina ustanovljena iznosi godišnje 400 do 600 kruna, tad iznosi stanarinska mirovina 160 kruna, i tako dalje od godišnje mirovine 600 do 800 kruna, stanarinska mirovina iznosi godišnje 200 kruna, od godišnje mirovine 800 do 1000 K stanarinska mirovina 240 K, od godišnje mirovine 1000 do 1200 K stanarinska mirovina 280 K, od godišnje mirovine 1200 do 1400 K stanarinska mirovina 320 K.

Nadalje ustanovljene su obskrbe udovica i sirota.

9. Mirovina udove podčinovnika i podvornika ustanavljuje se, uzeši za temelj ona uračuniva beriva, koja je suprug u aktivnoj službi najzad uživao i to :

10. Ako zadnja uračuniva beriva, njenog supruga ne iznose više od 700 kruna tad udovička mirovina iznosi godišnjih 360 kruna itd. ako zadnja beriva njenog supruga iznašaju 700 do 1000 K tada udovička mirovina godišnje iznosi 480 K; od godišnjih beriva supruga 1000 do 1200 K. udovička je mirovina 600 K, a od godiš. beriva supruga 1200 K udovička je mirovina 800 K.

11. Uzgojni prinos svakog pojedinog djeteta podčinovnika i podvornika ustanavljuje se sa godišnjih 72 krune, do uključivo 16 godine starosti.

12 Pogrebni prinos kako i za u aktivnoj službi, tako i za u stanju mira preminulog podčinovnika i podvornika ustanavljuje se uvezši za temelj u aktivnoj službi najzad uživano uračuniva beriva kao što slijedi :

Ako uračuniva beriva preminulog supruga ne iznose više nego godišnjih 800 kruna, tada iznosi pogrebni prinos 200 kruna, nadalje od beriva 800 do 1200 kruna, iznosi pogrebni prinos 300 kruna, od beriva 1200 do 1400 kruna, iznosi pogrebni prinos 400 kruna.

Dakle iz predspomenutoz zakonskog članka naveo sam ovdje samo glavnije točke u kratko, koje ustanove se odnose i na nas šumarske podčinovnike kod državnoga šumarsstva; pa predmjevajući braćo, da svaki od nas željno očekuje ove preradosne vijesti, javljam Vam ih da Vas obraduju, jer kako i nebi kad se ovo sve odnosi na životno pitanje naše, na budućnost našu i naših udova i sirotčadi.

U to ime pozdravljam Vas braćo uz najsrdaćniji poklik Živili! Želeći ujedno da nam sveuogući Bog bude u pomoći i u buduće za uspješno ostvarenje naših želja.

U Karlovcu, dne 18. veljače 1913.

Petar Micić,
kr. drž. šumarski podčinovnik.

Maksimirski* jablani.

Prije nekoliko mjeseci, kadno je poglavarnstvo slob. i kralj. glavnog grada Zagreba izdalo nalog, da se imadu svi jablani, nalazeći se diljem ceste od Vlaške ulice do Maksi-

* Maksimir je šuma nadbiskupa zagrebačkog, koja leži pol sata hoda od glavnog grada Zagreba, a služi za šetalište. Duž cijele ceste od Zagreba do Maksimira kočili su se krasni jablani, koje je oblast dala prošle godine odstraniti.

mira posjeti, razvila se u nekojim zagrebačkim dnevnicima polemika, da li je opravdano, da se ti lijepi visoki jablani sijeku i odstranjuju, te time slika onoga okoliša promjenjuje.

Dakako, da su bili jedni za, a drugi proti tomu — kako to već obično biva medju ljudima, pa i mora biti, jer nebi bilo promjene u svagdanjoj inače jednoličnosti međusobnog saobraćaja i života.

Poglavarstvo grada Zagreba ponukalo je na tu odredbu svakako temeljiti razlog — a to je bila skrb za sigurnost života spomenutom cestom prolazećih i putujućih ljudih, jer su u zadnje vrijeme učestale bile nesreće, prigodom malo jačeg vjetra, kroz padajuće suhe grane od tih jablana a i od padačih cijelih stabala, koja su većinom suha i šuplja bila.

Pregledbom posjećenih tih jablana, pronašlo se je, da su sva ta stabla doista jur bila boležljiva i svojoj propasti blizu uslijed raztvorbe drvenine bijelom truleži, akoprem su bila prosječno tek oko 75 god. stara.

U dnevnicima raspravljaljalo se je i o uzroku propadanja tih jablana, pa dok su jedni krivili tlo i provedeno odvodnjenje okolišnog zemljišta raznim odvodnim kanali to su drugi opet navadjali kao uzrok tomu propadanju to, što ti jablani nisu periodično obsjekavani, kako se to čini sa svimi mekanimi vrstama listnatog drveća, ako ih se hoće radi koristi čim dulje uzdržati, kao n. pr. sa vrbami, topolami i jagnjedima.

Ne može se nijekati, da bi i ti jablani dulje na svom mjestu bili mogli potrajati, kada bi ih se bilo okresavalo, nu provedba sijeka na glavu kod tih jablana promašila bi bila cilj i svrhu njihovu jer onda nebi svakako bili ures za cestu i okoliš, već prije nješto drugo.

Ako se malo ogledamo i opitamo po županiji zagrebačkoj varazdinskoj, a i po drugima opaziti a i čuti ćemo, da su tuj i тамо uz koju cestu, vlastelinski dvor ili uz medjaše kojeg veleposjeda, bili nedavno još velebni jablani, kojih danas više neima, pa svagdje ćemo čuti, da su se morali posjeti jer su propadali i time postajali opasni po ljude.

Od mnogih takovih slučajeva neka budu navedena jablanova stabla, koja su do god. 1904. resila cestu od Sv. Nedelje do Samobora, koja su se takodjer uslijed propadanja, prigodom svakog jačeg vjetra rušila, te dapače u koliko mi je dobro znano, dva ljudska života uništila i nebrojene ljude i konje ozledila rušenjem suhih grana sa velike visine.

Blagopokojni velikan, djakovački biskup J. J. Strosmayer nije trpio, da mu u njegovom šetalištu okresivaju ili ruše drveće, jer je po svojem dobrom srcu govorio, da to zasjećanje drvo boli, kao što boli i čovjeka, kad se ozledi. Toga radi nije dao odstraniti niti ogromne, ali već u srcu trule jablane oko svog šetališta sve dotle, dok nije jedan takov vjetrom oborenji jablan ubio dvije krave dvojice siromaka djakovačkih. Kako su onuda danomice prolazili sprovodi na groblje bila je prava sreća, da nije koji padajući jablan zahvatio ljudstvo pri sprovodu, jer bi bio mogao potući na jedanput 20 do 30 ljudi.

I ti su jedni i drugi jablani bili oblastno odstranjeni.

Što je dakle pravi razlog propadanju te vrsti drveća u zadnje doba u našim krajevima, ta nisu svagdje iste mjestne okolnosti vladale, koje bi bile to propadanje prouzročile?

(Svršit će se).

Razne vijesti.

Imenovanja. Kr. nadšumarski ured u Vinkovci imenovao je kr. šumarske podčinovnike II. razreda Franju Babića, Gjuru Vrsajka i Matu Vaistina kr. šumarskim podčinovnicima I. razreda, (nadlugarima) ostavivši iste na njihovim dosadašnjim mjestima.

Umro. Iz kruga lugara imovne občine ogulinske ugrabila je nemoljiva smrt dne 23. siječnja ove godine vijernoga druga i marljivoga službenika Stevana Kosanovača.

U pokojniku oplakuje njegova ožalošćena udovica svojega bračnoga druga, a jedino mu dijete svoga otca i branitelja. Hrvatsko slavonsko šumar. društvo gubi u njemu svoga mnogogodišnjega člana II. razr. Slava mu!

A. R.

Zadnje cijene koža u Beču.

Od tvora	po komadu	5·50— 6·00	K.
kune bjelice	:	30·00—35·00	,
kune zlatice	:	40·00—50·00	,
lisice	:	15·00—18·00	,
vidre	:	40·00—55·00	K.

Lugari! Poznato Vam je, da drvene ograde seljaka puno koštaju i da brzo sagniju. Pravljenjem drvenih ograda uništaje se šuma i pravi puno šumskog kvara. Vaša je dužnost s toga, da seljake uputite, neka neprave ograde i plotove iz drva, nego neka svoja dvořišta, vrtove, voćke itd.ogradjuju poput mreže pletenom žicom i željeznim stupovima, jer su ovakove ograde puno bolje nego drvene, ne treba ih svaki čas popravljati, a razmjerno su jeftinije nego ograde iz drva, jer jako dugo traju.

Tako n. pr. ograda od 1 metra visine sa željeznim stupcima u razmaku od 3 metra, izmedju kojih je nategnuta poput mreže pletena žica koja ne hrdja, sa očima od 6 cm. otvora, stoji po prilici samo 2 K po metru duljine. Takova ograda nepravi skoro nikakova hlađa, a bolja je nego svaka druga, jer kroz nju ne može tako rekuć ni pile proći.

Tko si ne može radi troškova nabaviti željezne stupove, neka si nabavi barem žicu i nategne je na drvene stupove ili stupove iz betona. To je vrlo jeftina ograda, a tko hoće imati još jeftinije neka si nabavi bodljikave žice i njekoliko redova iste nategne na stupove.

Lugari! naručite si poštanskom dopisnicom cijenik br. 225. od tvrdke: F. Jergitsch Söbne u Klagenfurt u (Postfach 286), koja takovu žicu i željezne stupove prodaje, pa svjetujte ljude neka si takove ograde nabavljaju, jer će to biti samo njima u korist. Glavno je da njetko u selu počme tako ogradjivati, a onda će malo po malo ogradjivati i drugi. (Br. 12—2.)

Zaključni račun mirovinske zaklade zbora službenika imovne občine slunjske u Karlovcu za godinu 1912.

A. P r i h o d :	u gotovu,	u vrijednosnim papirima	u krunama
1. Blagajnički ostatak koncem 1911.	435·75	68.937·58	
2. Prinos imovne občine	2.526—	—·—	
3. Temeljni prinos redovitih članova	400 05	—·—	
4. Članarina 5% od plaće	280—	—·—	
5. Redovne globe	35—	—·—	
6. Kamati na štedioničke uložnice i od vin- kulirani obveznica	1.616—	4.624·14	
7. Uloženo na štedioničke uložnice	—·—	37.961·72	
Ukupno	5.292·80	111.523 44	

B. R a z b o d :

8. Uloženo na štedioničke uložnice	2.400—	35.561·72
9. Izdano za namire i obskrbe	2.122·33	—·—
Ukupno	4.522 33	35.561·72

Uzporediv, ostaje koncem godine 1912. 770·47 75.961·72

i to:

a) vinkulirane 4% hrv. slav. zem. razt.	—·—	40.400—
b) uložnica hrv. slav. zem. hipot. banke	—·—	35.561·72
c) gotovina u blagajni	770·47	—·—

Predsjednik:
Frkić.

Tajnik:
Polović.

Zaključni račun lugarske mirovinske zaklade II. banske imovne obćine u Petrinji za godinu 1911.

Primatak:	Iznos K. fl.
Prenos ostatka iz godine 1910.	38.500·34
Prinos članova za godinu 1911.	1.277·95
Kamati glavnice	1.755·93
Prinos II. banske imovne obćine za mirovine	10.258·18
Novčane globe	30·—
Vjeresijsko poslovanje	34.141·71
Sbroj	85.964 11

Izdatak:

Mirovine u godini 1911.	10.159 94
Vjerovijsko poslovanje	34.041·71
Ostatak koucem godine 1911.	41.762·46
Sbroj	85.964.11
Blagajnički ostatak koucem godine 1911. sastoji se iz: Vinkuliranih državnih vrijednostnih papira .	34.100·—
uložaka u štedioničkim uložnicama	6.933·87
u gotovom novcu	728·59
Sbroj	41.762·46

U Petrinji, dne 31. prosinca 1912.

Nadšumarnik:
A. Renner

Protustavnik:
A. Ugrenović.

Zaključni račun lugarske mirovinske zaklade II. banske imovne općine u Petrinji za godinu 1912.

Primatak:	Iznos K. fl.
Prenos ostatka iz godine 1911.	41.762·46
Prinos članova za godinu 1912.	1.670·50
Kamati glavnice	1.463·62
Prinoš II. banske imovne obćine za mirovine	10.889·33
Novčane globe	34·—
Vjeresijsko poslovanje	55.668·41
Sbroj	111.488·32

Izdatak:

Mirovine u godini 1912.	10.872·57
Povratak preplaćenih prinosa	8·75
Porez na kamate štedionici	33·24
Vjeresijsko poslovanje	55.514·51
Ostatak koucem godine 1912.	45.059·25
Sbroj	111.488·32

Blagajnički ostatak koncem godine 1912. sastoji se iz: vinkuliranih državnih vrijednostnih papira	34.100.—
uložaka u štedioničkim uložnicama	10.608·15
u gotovom novcu	251·10
Sbroj	45.059·25

U Petrinji, dne 31. prosinca 1912.

Nadšumarnik:
A. Renner

Protustavnik:
A. Ugrenović.

Zaključni račun mirovinske zaklade lugara gradiške imovne općine za god. 1912.

A. Primitak	u got. novcu	u vried papiri
	K fil.	K. fil.
1. Blagajničko stanje koncem godine 1911.	5.385·55	148.900—
2. Doprinos imovne općine za god. 1912.	23.580—	——
3. Kamati od uloženih glavnica	6.830·50	——
4. Doprinos po lugarskom osoblju	1.826—	——
5. Globe	378·50	——
6. Vjeresijsko poslovanje	4.000—	50.266·48
Ukupni primitak	42.000·55	199.166·48

B. Izdatak:

1. Mirovine lugarskom osoblju	15.439·24	——
2. Državni porez	86·72	——
3. Vjeresijsko poslovanje	21.170—	33.769·18
Ukupni izdatak	36.695·96	33.769·18

Odbiv izdatak od primitka pokazuje se
blagajnički ostatak koncem godine
1912. sa . . . . . 5.304·59 165.397·30

U Novoj Gradiški, dne 20. veljače 1912.

Nadšumarnik:
Rukavina

Protustavnik:
N. Vilović

Milijuni prekrasnih biljka AKACIJE, KITNJAKA i LUŽNJAKA kao i
BILJKA i SJEMENJA od svih ostalih vrsti drveća za pošumljenje dobiju se

kod

Adalbert Faragó

WALDSAMEN-KLENGANSTALT U. BAUMSCHULEN C. I K.
DVORSKI DOBAVLJAČ U ZALAEGERSZEGU U MEDJUMURJU.

Cijenici o ružama, coniferama i voćkama šalju se na zahtjev.

Godina
XIX.

Lugari članovi hrvatsko-slavonskoga šumarskoga
društva dobivaju „Vjestnik“ badava. — Članarina
iznosi 2 K na godinu. Upisnina 1 K.

Prilog
broju 5.
Šum. lista
1913.

Njekoje službene uredbe za lugare kr. drž. šumske uprave, koje bi bilo dobro dokinuti ili drugima izmijeniti.

Nisam naumio ovim člankom prigovarati našim šumskim predstavnicima, koji su pred njekoliko godina, u dobroj namjeri, misleći da će time lugarima službu olakšati i kontrolu usavršiti, zaveli njekoje nove uredbe, koje su drž. šumskim lugarima na silan teret, a za samu šumsku službu su po mom mnjenju prije štetne, nego li koristne.

Navesti ću ovdje samo tri najvažnije, a naši sadanji predstavnici neka ovo par iskreno iznešenih naših tegoba prouče i prorešetaju, pa neka prosude, je li bi bilo vrijedno ovakove uredbe još i dalje zadržati ili mjesto njih što god možda prikladnijega uvesti:

1. Po naredbi kr. ug. ministra za poljodjelstvo broj 26.373. ex 1902. § 2.

I—1—a nalaže se, da je lugar dužan svako svoje poslovanje ili zanimanje sa tintanom (kemičkom) olovkom u

svoju službenu knjigu unijeti i da je dužan tu knjigu u velikoj čistoći držati.

Molim ali svu gg. šumske struke, neka kažu po duši, da li je tintana olovka za nas u vanjskoj službi praktična ili nije?

Svakom će biti jasno da nije, jer lugar ne piše u šumi samo po lijepom, suhom i topлом vremenu, nego i po kiši i kad kija, pa i kada sa drveća pada rosa od otopljenoga inju i tomu slično, a znamo svi dobro što se tada dogodi. Listovi službene knjige zamažu se tako, da se u knjizi manje pismenog lugara nikako niti razabradi ne može, što je u službenu knjigu uvrstio.

Posumnjati će koji od gg. šumarskih činovnika, naidje li na ovakove stranice službene knjige, da je lugar negdje i bez kiše pokisao, i tako istu zamrlja, niti ne misleći, da se je to zbilja za kišovitoga vremena u šumi dogoditi moglo.

Kemična je olovka valjda propisana zato, da lugar ne može u knjigi brisati i tako uništiti ono, što je bilo napisano. Možem mirne duše reći, da u tu svrhu tintana olovka ne može poslužiti jer ako se ne može obrisati, može se »slučajno« politi, i opet se ne vidi, što je bilo napisano. Budimo iskreni, ne velim da se tako radi, ali bi se moglo raditi

Čemu da nebi vrijedila obična olovka za izpunjivanje službene knjige?

Ja po svom mnjenju sudim, da bi ova obična olovka, koja je načinjena od tuha i gline, vrijedila isto toliko, koliko i kemična samo tim sigurnije, što ovoj potonjoj vlaga ni malo ne škodi, odnosno se na kišovitom vremenu po službenoj knjizi nebi mazala kao kemična.

Cini mi se, da je i to suvišno, što lugar mora pisati u službenu knjigu, gdje je svaki dan bio i koji je šumski predjel, okružje, sjekored itd. obilazio. To doduše neoduzima lugarima puno vremena ali držim, da bi bilo dovoljno, da lugar u svojoj službenoj knjizi iztakne samo važnije službene poslove, koje je obavljao kao n. pr. sa g. upraviteljem šumarije doznačio pravoužitniku N. N. na bezplatnu šum. doznačnici broj 6. ex 1913. u okružju 4 sjek VII. 24 komada bukovih stabala za gradnju kuće od kolobroja 1—24 « ili »Otišao kr. kot. oblasti ili sudu na suočenje«, zatim šumskokvarne prijavnice, zaplijenjeno blago i tomu slično. Svaki-dan je lugarsko zanimanje nema svrhe izticati, kad lugar i

onako ne ima pravo na kakove dnevnice i kilometrinu, radi česa bi bilo nuždno točno zabilježiti njegov dnevni rad. On je i onako za njemu povjereni srez vazda odgovoran, pa bi se nepisanjem dnevnog poslovanja lugarevog ako ništa drugo, a ono barem koja stranica službene knjige i olovke godišnje uštedilo.

2. Svi poznajemo kod naše kr. drž. šum. uprave i »Dnevnik šumskih prekršaja«. Taj dnevnik je upravo pravi pakao po one lugare koji su slabo pismeni i kojima drhću ruke, a naročito po one, koji kao stari i razderani službenici ne vide već ni po danu pisati bez staklenih očiju, a kamo li umorni došavši iz sreza pri svijeći. Ti jadnici muče se, jer neznaaju u koji stupac što doći mora, i jer su i oni stupci u »Dnevniku« tako na gusto posadjeni ili razporedjeni, da baš i vješt pisanju lugar mora pero ustobočiti ako će da čitljivo štogod u dotični stupac upiše.

A što vidimo u tom dnevniku? isto što i u službenoj knjigi, samo u toliko različito, što imade u njemu jedan stupac u kom se mora navesti kubična sadržina. Ja imadem prilike i danas kod moje službujuće šumarije vidjeti, da ni stari nadlugari ni lugari kubičnog sadržaja u taj dnevnik ne unaju, pošto ne znaju računati ni kubicirati.

Držim s toga, da je čuvaru sreza uz njegovu svakidašnju napornu službu dostatno, kao što je to i do sada u običaju bilo, da vodi svoju službenu knjigu i da napiše prijavnice. Koji lugar imade ogroman, sa puno žiteljstva okruženi srez, u kom se danomice u vanjskoj službi nalaziti mora, imade on dosta pisanja u službenu knjigu, a kada kući ili u stan dodje imada dosta i prijavnica pisati, a bogme se mora štogod i odmoriti, jer nije ni lugar iz gvožđja.

3. Imademo još jednu dangubu a i po samu šumu i po odgovornost lugara upravo štetnu uredbu a ta je: dya željezna znaka ili dlijeta.

Došla su n. pr. tri čovjeka u šumu dva tri sata prije lugara, pa su tamo posijekli kojih 20—30 stabala razne debljine. Nadošao je tamo i lugar, koji po propisu mora najprije izmjeriti panj, duljinu stabla i debljinu ovrška; zatim ocijeniti zašto su pojedina stabla sposobna, te to sve redomice sa tekućim brojem pomoću dlijeta obrojiti i čekićem providiti. Dok drugi šumoštetnici na ugodnom tihom vremenu dosta daleko čuju kako lugar izsijeca brojke sa dlijetima tu-

kući sa čekićem u vrh od dlijeta, kao da tuče u svrdao sa macom (željezni bat), kada se mimava kamen, mogu oni pobjeći i posječenu štetu ostaviti na odgovornost lugara. Neka se svatko zamisli koliko treba lugar vremena, dok na toliko panjeva tekućih brojeva izsijeće. Mnogo i mnogo štetočinaca posijeku puno mlađih stabala a i drugih, te uslijed toga rastu danomice veće šumske štete, jer dok jedne lugar obilježuje dlijetima, dotle se prave druge na drugoj strani sreza.

Moj patrolac znao bi mi ovako reći u šumi, kada bi ja izsijecao brojke: kada ćete Vi te sve panjeve bulati? dok Vi to sve tako izsiječete i obrojcite ja bi mogao čitavi voz bukvića na drugom kraju nasjeći i otići; a gdje su oni ostali, koji na drugom dijelu sreza isto tako sijeku.

Pomislimo si malo, kako je to istom u zimsko doba, kada lugar ne može od ciče zime ni olovkom u ruci pisati, a kamo li željezom u ruci na smrzlim panjevima izsijecati brojke. A kako se muči i onaj lugar, koji preko godine imade više od 2000 tekućih brojeva, pa mora tolike brojeve sa godinom izsijeći! kuda to vodi? To je absolutno ne moguće, tu se bezuvjetno gubi vrijeme rada, jer kako rekoh, dok lugar na jednom mjestu ureduje izsijecajući tekuće brojeve na panjevima, dotle mu na drugih 20 mjesta za tu njegovu dangubu drugi šumoštetnici kradu, sijeku i odgone. A tko će biti odgovoran za tu štetu? Opet velim nevoljni lugar!

Ja sam podpunoma osvjedočen, da će se na sa strane zatesanom panju običnom olovkom napisani tekući broj i godina poznati sve dotle, dok panj ne ostari.

Kada bi se izumio takav šumsko-kvarni čekić, koji bi mogao lugar uvijek od broja 1 pa dalje okretati uz pokazivanje godine tako, da uvijek kada udari u panj pokaže dotični broj panja i godinu tad bi to išlo dosta brzo, a lugarima nebi, štetočinci sjekli i utjecali, kao što se to uz ova dva dlijeta redovno dogadja.

J. Žafra n,

kr. drž. lugar šumarije sv. Rok.

Maksimirski jablani.

(Svršetak).

Ja držim, da je jedini razlog tomu propadanju »izrodjivanje (degeneracija). Poznato će biti svakomu od štovanih

čitatelja, kako život na ovom svijetu nastaje, naime spajanjem tvari dviju različitih temeljnih organa svakog živućeg bića na zemlji — »stanica« i to jedne ženske jajne i jedne mužke oplodjujuće stanice. Iz spoja ovih dviju razno usavršenih pokretača svakog života na ovom svijetu, nastaje novi život, a sam taj proces nazivamo »oplodnjom«.

Kod jednostavnih i mikroskopično malenih bilina i životinja postoji ali još i druga vrst umnažanja, a to je dijelenje stanica bez oplodnje, a u tu vrst razplodnje može se ubrojiti kod savršenijih bilina, često upotrebljivani način umnažanja sa izdancima, pupoljcima, šibama i t. d. jer se tu razplod biline polučuje bez oplodnje, dakle bez uticaja mužkih i ženskih stanica iliti ženskog i mužkog cvijeta.

Promislimo li samo malo o tome, to ćemo odmah doći do zaključka, da tim načinom razplodjivanja stabala prelaze sve vrline ali i sve slabosti i mane starog matičnog stabla neposredno na mlado stablo, jer ovo nije ništa drugo, nego li jedan dio starog stabla, pa ako se od tog tim načinom uzgojenog stabla opet drugo mlado stablo (sadnjom šibe, izdanka i t. d.) uzgoji, pa iz ovoga kad odraste opet novo mlado i t. d. kroz njekojiko koljena (generacija), to neima dvojbe, da ta vrst biljke odnosno stabla degenerira i zahiri t. j. dobiva sve slabije i manje otpora proti vanjskim uplivama, dok napokon sasma ne ugine, — te za tu vrst razplodnje potrebne sadnice dati više ne može.

To smo doživili i na vinovoj lozi, koja trsnoj uši (*phylloxera*, odoljeti nije mogla, jer se prije toga kroz godine i godine pomladjivala samo povaljivanjem t. j. proizvodnjem novih trsova od šiba starih trsova, a eto to se dogadja sada i sa jablanima, koji su se još pred 30—40 godina uz mnoge javne ceste, te skoro uz sve vlastelinske dvorove i posjede u velebnim redovima gizdavo kočili, da danas gdje još postoje, pa bila ona i mlada, samo kao polusuha i natrula stabla vegetiraju (uz Maksimirsku cestu bila su već i 25 godišnja stabla trula i šuplja). Svi ti sasječeni i odstranjeni, pa i danas ma gdje još postojeći jablani uzgojeni su naime iz izbojaka starih jablana, pošto o razplodu te vrsti drveća iz sjemena, kod nas ne može biti govora, jer u Europi u općem rastu samo stabla sa muškimi cvijetovima (prašnici), dočim su ženska stabla veoma rijedka.

Dakle propadanju jablana kod nas (a i po Njemačkoj i Italiji) krivo je samo to, što su se »izrodili«.

Tu sudbinu u ostalom stizava i naše hrastove i bukove nizke šume, koje takodjer nastaju od izbojaka starih panjeva i korenja. Te vrsti šume neimaju duga života, jer stabla njihova propadaju u brzo (30—50 godina) s istih razloga, s kojih eto propadoše po svuda i jablani. Sz.

Razne vijesti.

Lugari! Poznato Vam je, da drvene ograde seljaka puno koštaju i da brzo sagniju. Pravljenjem drvenih ograda uništaje se šuma i pravi puno šumskog kvara. Vaša je dužnost s toga, da seljake uputite, neka neprave ograde i plotove iz drva, nego neka svoja dvorišta, vrtove, voćke itd. ogradjuju poput mreže pletenom žicom i željeznima stupovima, jer su ovakove ograde puno bolje nego drvene, ne treba ih svaki čas popravljati, a razmjerno su jeftinije nego ograde iz drva, jer jako dugo traju.

Tako n. pr. ograda od 1 metra visine sa željeznima stupcima u razmaku od 3 metra, izmedju kojih je nategnuta poput mreže pletena žica koja ne hrdja, sa očima od 6 cm. otvora, stoji po prilici samo 2 K po metru duljine. Takova ograda nepravi skoro nikakova blada, a bolja je nego svaka druga, jer kroz nju ne može tako rekuć ni pile proći.

Tko si ne može radi troškova nabaviti željezne stupove, neka si nabavi barem žicu i nategne je na drvene stupove ili stupove iz betona. To je vrlo jeftina ograda, a tko hoće imati još jeftiniju neka si nabavi bodljikave žice i njekoliko redova iste nategne na stupove.

Lugari! naručite si poštanskom dopisnicom cijenik br. 225. od tvrdke: F. Jergitsch Söhne u Klagenfurt-u (Postfach 286), koja takovu žicu i željezne stupove prodaje, pa svjetujte ljudi neka si takove ograde nabavljaju, jer će to biti samo njima u korist. Glavno je da njetko u selu počme tako ogradjivati, a onda će malo po malo ogradjivati i drugi. (Br. 12—3.)

Zaključni račun lugarske mirovinske zaklade imovne općine otočke u Otočcu za godinu 1912.

A. Primitci	u got. novcu K. fil.	u vred. papiri K. fil.
1. Blagajnički prenos godine 1911.	11652·28	75029 30
2. Prinos imovne općine u god. 1912.	9040·—	—·—
3. Kamati	5.333·19	—·—
4. Odplata zajma	5.606·—	—·—
5. Članarina	2·366·—	—·—
6. Globe	15·—	—·—
7. Podignuti uložci	10.000·—	—·—
8. Vjeresijsko rukovanje	43.896·85	—·—
9. Vrijednostni papiri	—·—	51 000·—
Ukupno:	87.909·32	126.029 30

B. Izdatci	Krona	Kruna
1. Mirovine	1.1546·65	—.—
2. Porez i troškovi	115.62	—.—
3. Biljegovne pristojbe	2—	—.—
4. Na uložak	50.000—	—.—
5. Vjeresijsko rukovanje	23.100—	—.—
6. Vrijednostni papiri	—.—	11.000—
7. Blagajniški ostatak koncem godine 1912.	3 145.05	115.029 30
Ukupno:	87.909.32	126.029·30

Imetak koncem god. 1912. sastoji se i to:

1. Gotovine	3.145·05	—.—
2. Obveznica	10.329·30	—.—
3. Uložnica	50.000—	—.—
4. Vrijednostnih papira	54.700—	—.—
Ukupno	118.174·35	—.—

Predsjedništvo mirovinske zaklade sbora službenika otočke imov. občine

Predsjednik :

Šandor Perc v. r.

Tajnik :

Ivan Jerbić v. r.

Izpit za lugarsku odnosno šumsko-tehn. pomočnu službu obdržavat će se dne dne 14 i sl. dana mjeseca srpnja tg. kod kr. žup. oblasti u Belovaru, kojoj se imadu propisno obložene molbe za pripust k izpitu podnijeti do 31. svibnja tg.

Zadnje cijene koža u Beču.

Od tvora	po komadu	6·50— 7·00 K.
• kune bjelice	:	33·00—35·00 •
• kune zlatice	:	48·00—55·00 •
• lisice	:	16·00—17·00 •
• vidre	:	45·00—50·00 K.

Objava nesreće ili pogibelji. Pošto je kod nas ušlo u običaj, da strani ljudi a i domaći putuju sami po bregovima, šumama i ravnicom, pri čem se njima može lahko dogoditi kakova nesreća kao: da se strovalo sa pećine, prebiju nogu, iznemognu, naglo obole itd., što se u ostalom može i svakome čovjeku pa i lugaru dogoditi, to se je ukazala potreba, da se takovi unesrećeni sgodnim načinom jave prolaznicima i dozovu ih u pomoć.

U tu svrhu su društva planinara sastavila propise kako treba da se unesrećeni javlja, da svi prolaznici znaju, da je on u pogibelji, a naša kr. zem. vlada je te propise objavila. Isti glase:

Po svim alpinskim društvima kontinenta jedinstveno ustanovljeni znak na pogibelj ovime se proglašuje kako slijedi:

Planinari, koji su dospjeli u opasan položaj, pak trebaju pomoći davaju znak za pogibelj tako da: unutar jednog časa u pravilnim dobnim razmacima dadu šest puta uzastopce isti znak, zatim drže stanku od jednog časa, a potom ponovno dadu 6 puta znak u jednom času i tako dalje dok im se ne odgovori.

Odgovor se daje tako, da se unutar jednog časa u pravilnim dobnim razmacima dade jedan znak.

Znakovi ovise od prilika, oni mogu biti optički (vidljivi) ili akustički (čujni) znakovi.

Kao optički znakovi mogu se uporabiti:

1. Znak zastavom: Mahanje rubcem (zastavom, kišnom kabanicom ili komadom odjela) pričvršćenim o palicu ili držak trnokopa.

Što je predmet veći i napadniji, to će se laglje moći znak vidjeti.

2. izmjenično dizanje ili spuštanje kojeg napadnog predmeta (na pr. daska, uzdignuta vrata kolibe ili slično).

3. Znak svetiljkom (u tmini). Izmjenično dizanje u vis i sakrivanje (potamnjene svetiljke ili slična uporaba vatrene gužve (baklja od smole, goruća suvara, grane patuljastih omorika, magnezijevo vjetlo). Čim je veći plamen svjetla, tim bolje.

4. Uzmetnuto svjetlo. Ako stoji na razpolaganje koji dobro odrazujući predmet ili pravo zrcalo (žepno zrcalo s promjerom od 10—12 cm. odgovara) ili dogodice druga blistava kovna ploha — mogu se ili potrebom sunčanih zraka — ili noćju sa svetiljkom davati osvjetljeni znakovi.

Naravno, treba paziti na to, da zrcalom uzmetnute zrake padnu onamo gdje treba da se vide.

Kada je tako uzmetnuti predmet izpravno udešen na daljinsku postaju, onda se odrazni predmet u prije navedenim dobnim razmacima (šest puta u jednom času) zakloni (stane se pred njega ili se pokrije šeširom itd.) a zatim se vidljivim učini opet. Ako je suncestaj takav, da se zrcalom odraženo svjetlo ne može donijeti u željeni pravac onda to možemo učiniti pomoću jednog drugog zrcala.

A k u s t i č k i (č u j n i) z n a k o v i .

1. Dozivi, kratak, glasan povik, oštar zvižduk u rečenim dobnim razmacima.

Rogom (trubljom, glasilom, ili kojim inim čujnim predmetom), udarimice u rečenim dobnim razmacima opetovani znakovi.

Koji da se od navedenih znakova upotrebi, to ovisi od prilika.

Pravilnost stanka medju znakovima postizava se urom ili još jednostavnije tako, da se broji od 1 do 20 zatim se dade znak, a potom ponovno broji od 1 do 20 itd. Stanku od jednog časa iza šestog znaka polućimo brojenjem od 1 do 120 naštoto opet slijedi šesterokratno davanje znaka.

Kod davanja odgovora (tri znaka u jednom času) treba izmedju svakog znaka brojiti od 1 do 40.

Poziva se naslov, da u svom području nalazeća se turistička društva o tom obavjesti, te da ovi naredbu i područnom si žiteljstvu u koliko u tamošnjem području visokih gora imade, svestrano proglaši s time, da u slučaju, da ovakove znakove opazi, imade onima, koji te znakove davaju u pomoć priteći.

U Zagrebu, dne 21. siječnja 1913.

Za kr. povjerenika
Unkelhäusser v. r.

Godina
XIX.

Lugari članovi hrvatsko-slavonskoga šumarskoga
društva dobivaju „Vjestnik“ badava. — Članarina
iznosi 2 K na godinu. Upisnina 1 K.

Prilog
broju 6.
Šum. lista
1913.

Dvadeset i pet godina pošumljenja Krasa u Kranjskoj.

Prije nekoliko tjedana izdalo je povjerenstvo za pošumljenje Krasa u Kranjskoj, vrlo zanimivo izvješće pod naslovom »Fünfundzwanzig Jahre Karstaufforstung in Krain«. Sastavljač toga izvješća poznati je šumarski stručnjak, kr. šum. nad-savjetnik i zem. šum nadzornik K. Rubbia. Izvješće razdijeljeno je u sedam poglavlja, u kojima se raspravlja o Krasu u opće, o Krasu Kranjske, o Krasu kotara Postojna, o pošumljenju Krasa, o dosadanjim iskustvima glede izbora biljnih vrsta itd. Svakako je najinteresantnije poglavje, u kojem se govori o onim biljnim vrstama, kojima se i sa kojim uspjehom Kras pošumljuje.

Kako se još i kod nas, kod pošumljenja Krasa prave pokusi sa raznim biljnim vrstama, a kako je naš Kras što se tiče geoloških i klimatičkih prilika jednak onome Kranjske, spomenut ćemo nekoliko riječi o tom poglavljju.

U razdoblju od dvadeset i pet godina pojedini su se šumarski stručnjaci lasno mogli uvjeriti, koja je biljna vrst

najprikladnija za pošumljenje Krasa. Tijekom ovog razdoblja ustanovljeno je, da je baš sa austr. crnim borom postignut najbolji uspjeh, i time on za pošumljenje Krasa najprikladniji. S kojih razloga nije potrebno spominjati, jer je to već sveopće poznato.

U Kranjskom Krasu zasadjeno je tijekom 25 godina oko 43 miljuna biljaka austr. crnog bora, što čini 91.6% svih biljnih vrsta, koje su u Kranjskom Krasu u opće sadjene. U posljednjim se godinama pošumljuje kranjski Kras i korsičkim crnim borom (*Pinus laricio var Poiretiana Endl*) Spomenuta vrsta crnog bora podesnija je za pošumljenje viših predjela Kraša, a napose baš onih, u kojima austr. crni bor strada od snjegoloma i leda. Korsička vrsta crnog bora ima kraće iglice, na kojima se snijeg ne može tako nagomilati, kao na dugim iglicama austr. bora Korsički bor podnaša laglje sušu i žegu, nu kako su kulture korsičkog bora još dosta mlade, ne može se još izreći konačni sud o svojstvima i vrsnoći te biljne vrste.

U zaklonjenim mjestima i to u predjelima nad 600 met. nadmorske visine, sadi se i smreka, i to većinom uz crni bor, dok većih čistih sastojina ove biljne vrsti, u Kranjskom Krasu nema. Spomenuta crnogorica sadi se u kraskim dolinama na dobrom i svježem tlu, Tijekom 25 godina sadjeno je oko 2 miljuna bilina smreke, što čini 9.4% od svih sadjenih biljnih vrsta.

U vrlo maloj mjeri sadjen je u kranjskom Krasu još i ariš, ali ova sadnja bila je od slabog uspjeha. Isto je tako postignut slab uspjeh sa sadnjom običnog bora, i to s razloga, jer isti strada od snijega i leda.

U prvim godinama radnja oko pošumljenja Krasa upotrebljen je i borovac (*Pinus Strobus*). Ovom biljnom vrsti postignut je dobar uspjeh, jer upravo kao i crni bor, tako se i borovac zadovoljava sa mršavim tlom, te podnaša žegu i sušu, a u višim predjelima bolji je od crnog bora, jer ne strada od snjegoloma. U starijim kulturama crnog bora podsadjuje se jela.

Izim crnogorice pošumljivan je kranjski Kras u maloj mjeri i bjelogoricom, i to jasenom, javorom, jalšom i hrastom. Na boljem tlu sadi se u Krasu bijela jalša, te se uzgoj jalše preporuča radi njenog brzog rasta i osobine, što ona posjeduje bakterije, koje asimiliraju dušik. Uspiju li pokusi sa jalšom,

to će se crni bor uzgajati samo na skroz suhom kraskom tlu. Crna jalša sadi se na rastrošenim eocenskim vapnencima, te je i njome polučen dobar uspjeh. U starijim kulturama crnog bora podsadjuje se mjestimice i hrast lužnjak i kitnjak (*Querc. pedunc. i sesiliflora*) nu sa dosta malo uspjeha, jer guste sastojine bora ne prijaju hrastu, koji je željan svjetla.

A. Kauders.

Lugari zemlj. zajednica.

Piše Gašo Vac, kr. kot. šumar.

Površina šuma z. z. u kraljevinama Hrvatskoj i Slavoniji iznaša 237.492 jutara, a drvom obraslih pašnjaka 214.136 jutra ili ukupno 415.628 jutra; a to bez ličko-krbavsko-županije, za koju manjkaju podatci u šumar. lovačkom koledaru za god. 1913.

Ustanovio sam drugim putem, da kod nas ukupna površina svih šuma i drvom obraslih pašnjaka gradskih občina seoskih i mjestnih občina t. j. zemljističnih zajednica iznaša 577.346 jutra ili 21% od cijelokupne površine šuma i drvom obrastlih pašnjaka.

Za čuvanje i nadzor tih šuma postavljeno je potrebito lugarsko osoblje, pak ćemo evo predočiti broj toga osoblja, prema županijama i kotarima, kao i za cijelu našu domovinu:

I. Županija zagrebačka.

1. Kotar Dugoselo ima	17	lugara
2. > Sisak ima	27	>
3. > Karlovac ima	14	>
4. > > Exp. Draganić	9	>
5. > Zagreb ima	26	>
6. > Pisarovina ima	33	>
7. > Vel. Gorica ima	14	>
8. > Jaska ima	28	>
9. > Jaska exp. Kostanjevac	15	>
10. > Sv. Ivan Zelina ima	28	>
11. > Dol. Stubica ima	20	>
12. > Samobor ima	9	>
13. > Petrinja ima	5	>
Ukupno		245 lugara

Nepredleže podatci za kotare Glina, Dvor, Kostajnici i Vrginmost, jer svakako nisu još tamo uredjene šumsko-upravne prilike kod z. z.

II. Županija bjelovarsko-križevačka.

14.	Kotar Bjelovar ima	5 lugara
15.	> Gjurgjevac ima	8 >
16.	> Koprivnica ima	7 >
17.	> Garešnica ima	10 >
18.	> Grubišnopolje ima	10 >
19.	> Kutina ima	27 >
20.	> Čazma ima	6 >
21.	> Križevac ima	40 >
22.	> Križevac exp. Vrbovac	17 >
Ukupno 130 lugara		

III. Županija virovitička.

23.	Kotar Djakovo ima	39 lugara
24.	> Virovitica ima	16 >
25.	> Osijek ima	17 >
26.	> Dol Miholjac ima	9 >
27.	> Našice ima	13 >
28.	> Slatina ima	30 >
Ukupno 124 lugara		

IV. Županija varaždinska.

29.	Kotar Varaždin ima	32 lugara
30.	> Ivanec ima	16 >
31.	> Ludbreg ima	25 >
32.	> Zlatar ima	17 >
33.	> Krapina ima	19 >
34.	> Klanjec ima	3 >
35.	> Pregrada ima	1 >
36.	> Novimaroč ima	39 >
Ukupno 152 lugara		

V. Županija požežka.

37.	Kotar Požega ima	23 lugara
38.	> Požega exp. Kutjevo	19 >

39.	Kotar Požega exp. Kaptol	21	lugara
40.	> Pakrac ima	30	>
41.	> Daruvar ima	42	>
Ukupno 135 lugara			

Nepredleže podatci za kotare Brod, Novagradiška i Novska, jer nisu uredjene šumsko-upravne prilike kod z. z.

VI. Županija srijemska.

42.	Kotar Vukovar ima	8	lugara
43.	> Ilok ima	12	>
44.	> Šid ima	6	>
45.	> Mitrovica ima	6	>
46.	> Irig ima	28	>
Ukupno 60 lugara			

Nepredleže podatci za kotare Vinkovci, Županja, Zemun, Ruma, Starapazova, kojih z. z. valjda neimaju šuma.

VII. Županija modruško-riječka.

47.	Kotar Čabar ima	6	lugara
48.	> Delnice ima	12	>
49.	> Delnice exp. Fužine ima	10	>
50.	> Ogulin ima	14	>
51.	> Slunj ima	35	>
52.	> Vojnić ima	32	>
53.	> Sušak ima	8	>
54.	> Cirkvenica ima	10	>
55.	> Vrbovsko ima	20	>
Ukupno 147 lugara			

VIII. Županija ličko-krbavská.

56.	Kotar Gospic ima	21	lugara
57.	> Gračac ima	18	>
58.	> Otočac ima	6	>
59.	> Udbina ima	7	>
60.	> Perušić ima	8	>
61.	> Korenica ima	2	>
62.	> Dol. Lapac ima	10	>
Ukupno 72 lugara			

Opetovanje po županijama.

I.	Zupanija zagrebačka ima	245	lugara
II.	" bjelovarsko-križevačka ima	130	"
III.	" virovitička ima	124	"
IV.	" varaždinska ima	152	"
V.	" požežka ima	135	"
VI.	" srijemska ima	60	"
VII.	" modruško-riječka ima	147	"
VIII.	" ličko-krbavskna ima	72	"

Ukupno ima 1065 lugara

u cijeloj Hrvatskoj i Slavoniji. Obzirom naoto, da su podatci netočni, a naročito da se prilike lugarijih mijenjaju, to možemo kazati, da je približni broj lugarah 1100 u cijeloj zemlji.

Ovaj znatni broj od 1100 nam jasno govori, da bi lugarsko osoblje z. z. i obćina igralo znatnu ulogu u našem narodnom gospodarstvu, da je organizirano i udruženo. Nu na žalost moramo istaći: da je od tog znatnog broja lugara maneni broj članovah šumarskog društva II. razreda, pak da uslijed toga ne čitaju „Lugarski vjestnik“ te neznaju za šumarske prilike u zemlji, kao i za stališke prilike ostalih svojih drugova zelene stroke. Nu najžalostnija pojava u XX. stoljeću jeste ta: da mnogi od gore spomenutoga broja, nezna ni čitati ni pisati, pak uslijed toga neima ni smisla, ni sposobnosti za udruženje i kolegijalne dužnosti! Oni opet, koji znadu sve to, te imaju sposobnosti, do nose naslov „šumarsko-tehničko pomoćno osoblje“, neimaju pobude, da iz vlastite volje u društvo stupe i da društveni organ čitaju. Onima pako lugarima, koji su članovi našega šum. društva — svaka čast!

Uzmimo da je prosječna godišnja plaća lugara 300 K; to sve z. z. plaćaju na godinu znatnu svotu od 330.000 K, a svakako i više.

Kada bi to lugarsko osoblje jedinstveno i udruženo bilo, te bi od svoje plaće — recimo dobrovoljno — davalo samo 5% u svoju zajedničku blagajnu, (koju možemo prema uredjenju nazvati mirovinsko-obskrbnu ili pripomoćno-bolestničku udrugu), to bi godišnji prihod iste bio 16.500 K. Kada bi se svake godine ta uplata obnavljala točno i u redu, to bi za 10 do 20 godina dobili znatnu svotu, s kojom bi se osigurali životni interesi lugara z. z. i njihove obitelji, a uz mali doprinos.

Ovo sam iznesao na razmišljanje lugarima zemljišenih zajednica, a naročito članovima našeg društva, koji bi mogli

u tom smijeru pokrenuti ovu stvar na boljak svoj i svojih drugova.

Hrv. poslovica kaže: »Uzdaj se u se i u svoje kljuse«; ili: »Vlastitim radom — do cilja!«.

Do zgode više o tome.

Razne vijesti.

Mjesto vijenca. Lugarsko osoblje šumarije Zavalje otočke imovne općine darovalo je u mjesto vijenca na odar pok. nadšumarnika i upravitelja otočke imovne općine Šandora Perca 10 (deset) kruna) za literarnu zakladu osnovanu u spomen pok. kr. zem. šum. nadzornika A. Borošića.

Pripomoćnoj zakladi pristupiše uplativ po 10 kruna lugari otočke imovne općine: Petar Kolaković, Petar Čučak, Janko Šulaja.

Lugari! Poznato Vam je, da drvene ograde seljaka puno koštaju i da brzo sagniju Pravljjenjem drvenih ograda uništaje se šuma i pravi puno šumskog kvara. Vaša je dužnost s toga, da seljake uputite, neka neprave ograde i plotove iz drva, nego neka svoja dvořišta, vrtove, voćke itd.ogradjuju poput mreže pletenom žicom i željeznima stupovima, jer su ovakove ograde puno bolje nego drvene, ne treba ih svaki čas popravljati, a razmijerno su jeftinije nego ograde iz drva, jer jako dugo traju.

Tako n. pr. ograda od 1 metra visine sa željeznima stupcima u razmaku od 3 metra, između kojih je nategnuta poput mreže pletena žica koja ne hrdja, sa očima od 6 cm. otvora, stoji po prilici samo 2 K po metru duljine. Takova ograda nepravi skoro nikakova hлада, a bolja je nego svaka druga, jer kroz nju ne može tako rekući pile proći.

Tko si ne može radi troškova nabaviti željezne stupove, neka si nabavi barem žicu i nategne je na drvene stupove ili stupove iz betona. To je vrlo jeftina ograda, a tko hoće imati još jeftiniju neka si nabavi bodljikave žice i njekoliko redova iste nategne na stupove.

Lugari! naručite si poštanskom dopisnicom cijenik br. 225. od tvrdke: F. Jergitsch Söbne u Klagenfurt-u (Postfach 286), koja takovu žicu i željezne stupove prodaje, pa svjetujte ljudi neka si takove ograde nabavljaju, jer će to biti samo njima u korist. Glavno je da njetko u selu počme tako ogradjivati, a onda će malo po malo ogradjivati i drugi. (Br. 12—4.)

Broj 595—1913.

Predmet: Kr. nadlugara namještenje.

Natječaj.

Ovim se raspisuje natječaj za popunjene mjesta kr. nadlugara kod kr. kotarskih oblasti u Dol. Lapcu (odnosno Gospiću), Perušiću, Brinju, Cirkvenici i Karlovcu.

Molitelji imadu svoje molbe obložiti:

1. Krsnim listom, 2. Svjedočbom o svršenim naucima i o ispitu za logarsku, odnosno šum. tehničku pomoćnu službu 3. Svje-

dočbom o dosadašnjem službovanju, 4. Svjedočbom uredskog liječnika o tjelesnoj sposobnosti za izvršavanje lugarske službe, 5. Svjedočbom o moralnom i gradjanskem ponašanju te o stališu, uz oznaku članova obitelji, 6 Iskaznicom, da su zavičajnici kraljevine Hrvatske i Slavonije, te ujedno dokazati da su podpuno vješti u hrvatskom jeziku u govoru i u pismu.

Glede popunjena raspisanih mjesta odlučuju postojeći posebni propisi, naročito zak. članak II. 1873. o namješćivanju isluženih podčasnika, nu za slučaj, da se za ta mjesta nebi natjecali s iskaznicom providjeni isluženi podčasnici, moći će se ta mjesta podijeliti ostalim kompetentima, koji budu udovoljavali gornjim uvjetima.

Prama ustanovi §. 5. zakona od 22. siječnja 1894. kojim se uređuje šum. tehnička služba kod političke uprave u kraljevinama Hrvatskoj i Slavoniji, biti će namještenje, u prvoj godini privremeno, a prama §. 6. rečenog zakona traži se od onoga, koji želi da bude stalno namješten, da je položio spomenuti ispit za lugarsku, odnosno šum. tehničku pomoćnu službu. Oni, koji taj ispit nisu još položili biti će dužni, da to učine u roku od dvije godine od dana stupanja u službu.

Vlastoručno pisane molbenice imadu oni, koji stoje u zemaljskoj službi, putem svoje predpostavljene oblasti, a ostali putem nadležne upravne oclasti podnijeti do 1. kolovoza 1913. i to za mjesto kod kr. kotarskih oblasti u Dol. Lapcu (odnosno Gospicu), Perušiću, i Brinju predstojničtvu županijske oblasti u Gospicu, za ono kod kr. kotarske oblasti u Cirkvenici predstojništvu županijske oblasti u Ogulinu, a za ono kod kr. kotarske oblasti u Karlovcu, kr. velikom županu županije zagrebačke u Zagrebu.

U Zagrebu, 17. svibnja 1913.

Kr. hrv. slav. dalm. zemaljska vlada, odjel za unutarnje poslove.

Broj 5046. — 1913.

Predmet: Kamenički Pavao, lugar, provedenje istrage.

Natječaj.

Kod z. z. Radoboj i Šemnica imade se za srez „Strahinje“ sa istim sjedištem popuniti mjesto lugara sa godinjom plaćom od četiri sto osamdeset (480) kruna i 10% od svih po njemu prijavljenih šumskih šteta, a po oblastih presudjenih i utjeranih.

Natjecatelji, koji nesmiju 40. godinu života prekoračiti imadu na podpisu kr. kotarsku oblast svoje vlastoručno pisane molbe obložene sa slijedećim izpravama upraviti:

1. Krstnim listom, 2. svjedočbom, da je svršio pučku školu i da je položio lugarski izpit, 3. liječničkom svjedočbom, da je tjelesno i duševno podpunoma zdrav i da je za lugarsku službu u gorovitom kraju sposoban, 4. svjedočbom ponašanja. Tako obložene molbe imadu se najkasnije do 1. srpnja t. g. kod podpisane kr. kot. oblasti predložiti.

Kr. kotarska oblast.

U Krapini, 12. svibnja 1913.

Kr. kot. predstojnik: Vukovarac v. r.

Godlina
XIX.

Lugari članovi hrvatsko-slavonskoga šumarskoga
društva dobivaju „Vjestnik“ badava. — Članarina
iznasa 2 K na godinu. Upisnina 1 K.

Prilog
broju 8.
Šum. IIsta
1913.

Služba lugara zemljишnih zajednica.

Više puta donjeo je naš Lugarski vjestnik sastavke o poteškoćama s kojima se imadu boriti naši sudrugovi lugari državni i lugari imovnih općina, ali se rijetko, dapače vrlo rijetko javi po koji od lugara zemljишnih zajednica i iznese po koju našu tegobu.

Biti će tomu razlog taj, što lugari zemlj. zajednica nisu članovi hrv. slav. šumar. društva, te nečitaju ni Lug. vjestnika, pa niti neznaju, da i mi lugari imademo naše glasilo, u kome možemo u pristojnoj formi naše tegobe iznjeti i na njih upozoriti naše predpostavljenje.

Biti će i takovih, koji se boje to učiniti, jer misle, da će se svojim predpostavljenima zamjeriti, ali takve misli nevaljaju, jer je sjegurno i našim predpostavljenima milije, da im kažemo što nas tišti. Kažemo li im naše tegobe, oni će svojom moći tegobe ukloniti i kroz to dobiti z a d o v o l j n e službenike, koji će svoju službu revno vršiti kad vide, da ih se zaštićuje. I mi lugari smo razumni stvorori pa možemo kao i ostali ljudi što šta promisliti i na bolje svjetovati, a

uvidjajnom predpostavljenom neće naš, makar i skromni savjet biti na odmet. Drvo se na drvo oslanja — veli naša stara hrvatska poslovica — a čovjek na čovjeka; pa tako i složnim radom nas lugara i gospode šumara dade se sje-gurno više koristna po šumu učiniti, nego ako se na daleko jedan od drugoga držimo i popreko gledamo.

Evo stoga i mene da našim predpostavljenima i našim kolegama u državnoj službi i lugarima imov. općina prikažem neke naše tegobe, koje nam valjano izvršavanje službe i te kako otežčavaju, dapače i nemogućim čine.

Odmah će svaki čitalac misliti, da će i ja udariti u žice o berivima, a tako i jest, ali ne će udarati toliko na to, što nismo glede visine plaće sa ostalima lugarima bogatijih šumogospodara izjednačeni, nego će se u ime svoje i svojih drugova lugara zem. zajednica potužiti na to, što ni ono i onako nedobivamo što bi dobivati morali!

Znademo mi lugari zem. zajednica, da nas mnogi državni ili im. lugari nedrže sebi ravnima, jer smo mi tobože »pučki« lugari, te nemamo uniforme ni velike plaće, i jerbo misle, da smo mi još uvijek lugari staroga kova tj onakovi kakovi su i njihovi predšastnici prije desetke godina bili. Oni koji tako misle ljuto se varaju, jer su i za lugare zem. zajednica, prošla vremena kumstva i prijateljstva sa šumošteticima. Prije su i lugare z. zaj. ovlaštenici šumošteticici u zvijezde kovali jer je kao i kod državnih i imov. lugara u staro doba »ruka ruku prala«.

Njekada je bilo tako, da tko je donjeo lugaru butinu, taj si je mogao birati rašće, ali ta su vremena sada umrla. Prije je lugar bio na svakoj svadbi i kod svakog aldomaša, kad se kuća dogradjivala, ali je zato i praskalo kod svadbe neplaćeno ogrjevno drvo, a u kući bila ugradjena neplaćena gradja iz lugareve šume! Njekada je lugareva službena knjiga bila prazna, a trbuš pun, makar da je bila mala ili nikakva plaća, a danas je lugareva knjiga puna a trbuš prazan jer ga svatko u zelu mrzi i na gostbe ne zove, a plaća mu ostala ista.

Nije stoga čudo što nas svaki čas tužakaju, samo je za požaliti, što mnogi lugari radi takovih nepravednih tužba strada a nezna kako i po kojima zakonima da se brani. S toga bi bilo pravedno, da se i za nas lugare zem. zajednica izdadu disciplinarni propisi, po kojima bi mi postali neovisni od hira naših seoskih otaca i tužibaba.

Ako budemo što skrivili neka nas se kazni, ali neka kod toga odlučuje zakon i propis, a ne drugi kojekakovi obziri prema ovome ili onome tužitelju. Tome pak, što nam nedaju uniforme i veće plaće nismo mi krivi, a istinu govoreć, bilo bi pravednije, da i nas narod po zasluzi plati, kad mu mi njegovo dobro čuvamo.

A što da reknem o našoj plaći. Da nije velika, dapače da je malena i to vrlo malena, poznato je svima. Veli se da nam se ne može dati više. Pa dobro; neka se odredi koliko nam se mora dati, ali neka nam se to onda pravovremeno i dade. Ovako kako je sada, nebi smjelo dalje ići, jer ovakov postupak sa lugarima sramoti ne samo nas nego i cijelu šumarsku struku.

Kad se pokupe pod jesen daće, onda se dijeli ono što je ubrato. Najprije dobije država svoj porez, pa občina namet itd. a lugar dobije — ako što ostane. Pa kako da se služi. Zar da od svih mogućih službenika jedan jedini obč. lugar da služi na vjeresiju, to sjegurno nije pravo.

Bilo bi pravo, da se naše plaće tako urede, da ih budemo dobivali mjesечно iz plaćivane i to kod kr. kotarske oblasti, jer nam je plaća za naš život potrebna, kad radilugarske službe drugdje ništa zaraditi ni privrediti ne možemo i ne smijemo.

Molim naše pozvane faktore, da ove dvije naše tegobe pobliže prouče i nama lugarima zem. zajednica pomognu.

Janko Lisko
lugar zem. zajednice Tišina.

Zaraza gradje po kućnojdrvnoj gubi (*Meruleus lacrymans*).

Sve do najnovijeg vremena bilo je opće rašireno mnijenje, da je od raznih vrsti guba koje nalazimo na drvenoj gradji po zgradama, najopasnija vrst nazvana »*Meruleus lacrymans*«, pošto se predmijevalo, da je jedino ta vrst gube u stanju, da u najkraćem vremenu napadnutu drvenu gradju rastvori i uništi. Kraj toga pripisivali su toj gubi svojstvo, da se brzo širi po cijeloj zgradi u koju se je uselila, te da uslijed takove zaraze postaju stambene prostorije vlažne i nezdrave, a zgrade,

koje su jednom takovom gubom zaražene, da se mogu vrlo teško i to samo u iznimnim slučajevima, od te napasti oslobođiti.

Sve ostale vrsti guba smatrali su za drvenu gradju zgrada vrlo malo škodljivima ili u opće posve bezazlenima i neškodljivim.

U raznim sudbenim parnicama, koje su nastale izmedju poduzetnika, kućevlastnika ili stanara, povodom zaraze prostorija za stanovanje sa kućnom gubom, nastojale su parbeće se stranke pribaviti dokaz, da se u dotičnom slučaju radi doista o gubi *Meruleus lacrymans*, pošto je takav dokaz bio odlučan za dobitak ili gubitak procesa. Ako je uspjelo dokazati, da se u dotičnoj zgradici u opće nalaze makar samo spore (truske) dotične vrsti gube, predmijevalo se je, da je to posve dovoljno, da se dotična zaražena zgrada smatra ozbiljno u opstanku ugroženom.

Pri tom se kod izricanja sudbenih presuda obično nije pazilo, da li u pojedinim slučajevima postoje u opće takove okolnosti, koje bi pogodovalle vanredno povoljnem razvoju dotične gube. Novijim točnjim istraživanjem zgrada ustanovljeno je, da prava kućna guba može biti za zgrade posve neopasna kao i ostale vrsti kućne gube, ako se nalazi u takovim okolnostima, koje njenom razvoju nisu povoljne. Naproti, da ostale vrsti guba, koje su se do sada smatrале neškodljivima, mogu rastvaranjem drva načiniti isto takove štete kao i prava, navodno jedina škodljiva vrst gube, samo ako se nalaze u prilikama, koje su njihovom razvoju prikladne. Pri tom odlučuje činjenica, da li dotične vrsti gube imaju za svoj razvoj dovoljnu množinu vlage.

Tvrđnja nekojih stručnjaka, koji su se bavili istraživanjem gube, da si kućna guba sama stvara potrebitu količinu vlage, nije se pokazala ispravnom. Sitne kapljice vode, od kojih je ta guba dobila svoje ime *lacrymans* (suzna), nalazimo kod svih guba, koje obično nalazimo u zgradama. Te kapljice potiču od kondenzirane vodene pare, koja se nalazi u onom zatvorenom prostoru, u kojem guba uspijeva. No takove se kapljice mogu naći i na onim mjestima dotičnog prostora, koja još nisu zaražena sa gubom, dotično sa mycelijem iste. To se može dokazati sa slijedećim pokusom.

Ako se u drveni pod, koji je zaražen sa kućnom gubom umetne staklena ploča, to će se ova doskora pokriti sa kap-

ljicama vode. Čim se dotična šupljina u kojoj se guba nalazi, učini pristupna zraku dotično promaji, to vlage nestane, a ujedno se i dotična guba osuši.

U opće na suhom mjestu nećemo nikad naći gubu. Ako gubu nadjemo na takovim mjestima, koja na oko izgledaju, da su suha, to ćemo pri pobližem istraživanju uvijek naći, da onamo ipak od nekud i to sa kakovog skrovitog mjesta, na koje u prvi mah nismo pazili, dolazi vlaga, koja gubi omogućuje uspijevanje. S toga se može pozitivno ustvrditi, da se kućna guba može pojaviti samo u takovim zgradama, koje su u tehničkom pogledu loše izvedene tako, da im se drvene konstrukcije nalaze u vlagi, dotično u stagnirajućem vlažnom zraku. Te pogreške mogu se obično lako odstraniti, a čim nestane vlage, izgubi se i guba, jer kako smo rekli u suhim zgradama neima u opće nikada gube.

Prema tome postaju posve suvišni svi dosadašnji komplirani načini ustanavljanja slučaja prave kućne gube, koji su pronadjeni velikim oštromljem nakon silnog i mučnog istraživanja, a glavni i cijeli posao kreće se jedino oko toga, da se ustanovi, na koji način, da se iz zgrade odstrani vlaga, koja se uslijed loše izvedene gradnje u zgradi nalazi, pošto je ona jedini razlog, da se je na drvenoj konstrukciji u opće mogla guba razviti. Čim te vlage nestane, minula je i pogibelj.

Od našeg domaćeg drva je naprama kućnoj gubi najodpornija hrastovina, dočim meke vrsti drva, a naročito drvo od crnogorica, biva vanredno brzo rastvoreno.

No primjetiti se mora, da na žalost ta odpornost hrastovine vrijedi samo za tako zvanu pravu kućnu gubu, jer imade vrsti guba koje samo hrastovo drvo rastaču i uništavaju.

Dogodilo se u nekojim slučajevima, da je podloga od jelovine ili smrekovine, na kojoj su bili prevršćeni hrastovi parketi, bila od kućne gube posve rastočena tako, da se je drvo raspadal u smedju prašinu, dočim su hrastovi parketi bili bili još posve dobri, čvrsti i tvrđi, usprkos toga što su bili u neposrednom doticaju sa gubom tako, da je doljnja strana parketa bila dapače i sa gubom prevučena. Kućna guba (*Merulius lacrymans*) je na njima rasla, a da ih u opće nije ništa rastvorila, upravo kao što guba nemože rastvarati opeke i zidove, na kojima se takodjer može kadkada naći.

Ovu odpornost hrastovine, i to dakako samo hrastove jezgre (crljeni), nastojali su dakako pobliže istražiti. Umjetnim načinom zarazili su hrastovo drvo sa čistim kulturama kućne gube, ali i nakon toga što je to ucepljivanje trajalo po više mjeseci nije mogla kućna guba hrastovinu rastvoriti.

U hrastovini nalazi se dakle kemički spoj, koji čini drvo naprava gubi rezistentnim ili odpornim. A pošto u hrastovini imade dosta treslovine, kušali su istražiti, nije li moguće ona razlogom, da je drvo proti zarazi kućne gube odporno. I doista su pokušima pronašli, da je kućna guba naprava treslovoj kiselini vrlo osjetljiva. Ako tvari koja je inače vrlo podesna za razvoj kućne gube dodamo samo 1 do 2 postotka treslove kiseline, to je ta količina posve dovoljna, da sprijeći razvoj kućne gube.

Inače treslovina (tanin) nije podnipošto otrovna za razne gljive, dapače se opaža, da rastopine u kojima se nalazi razmjerno veliki postotak treslovine znaju popljesniviti.

Pošto se u hrastovini (jezgri) nalazi nekoliko postotaka treslove kiseline, to je posve vjerojatno, da upravo ona čuva hrastovo drvo od kućne gube. Da je to doista razlog, može se dokazati, ako hrastovo drvo izlužimo ili iskuhamo, te na taj način iz njega odstranimo treslovu kiselinu, koja je u vodi topiva.

Ako takovo iskuhano hrastovo drvo zarazimo sa kućnom gubom, to ga ona brzo preraste, i počne rastvarati.

One pak vrsti drva, koje od kućne gube lako stradaju kao u. pr. smrekovina ili jelovina možemo opet učiniti odpornima na taj način, da ih sa rastopinom treslove kiseline natopimo.

Ovo nam može ujedno i razjasniti pojavu, zašto hrastovo drvo nije uvijek naprava kućnoj gubi odporno, pošto se često dogadja, da je hrastovo drvo uslijed izluživanja izgubilo jedan dio treslove kiseline (tanin.) koja ga od zaraze i rastvaranja kućne gube čuva.

V. Č.

Razne vijesti.

Imenovanja. Kralj. šumarsko ravnateljstvo u Zagrebu imenovalo je lug. zamjenike Petra Jugovića, Petra Savića, Nikolu Stojakovića, Jovu Kovačevića, Milu Radoševića Samoila Ostojića, Josipa Vukelju, Nikola Šešića i Stjepana Matoničkog kr. lugarima u privremenom svojstvu, a kr. lugare: Lazu Kosanovića, Stanka Badrića, Janka Obrađovića, Nikolu Brožičevića, Stevu Markovića i Petra Cučkovića kr. nadlugarima.

Osjeguranje šuma proti požaru. Pitanje o osjeguranju šuma proti požaru izbilo je već više puta na javu, ali ga nikako nemogu pravo riješiti ni napredne države u kojima je drvo veoma skupo, te kojima je stoga veoma stalo do toga, da se šume od svake štete, a naročito od požara sačuvaju. Ovo pitanje težko je riješiti stoga, što glede pojedinih krajeva nije sakupljena statistika o požarima, te se još pravo nezna kako često i u kojem razmjeru šumski požari od česa nastaju, a što je znati potrebno, da se znade koliko treba u kojem kraju za koju vrst požara osjeguravajućem društvu plaćati premije. Čim od kojega uzroka češće puta nastaje požar i čim je u šumi češća takova vrst drveća koja se lakše zapali itd. tim se i veća premija plaća, a prevari li se koje društvo, pa počne uz jeftinu premiju osjeguravati šume, može jako nastradati. Tako se je nedavno desilo u Njemačkoj, gdje je jedno društvo moralo platiti oko tri stotine i petdeset hiljada kruna za požarom nastradalu šumu, a sada neće više nijedno društvo bez velike premije tamo šume da osjegurava.

Pripomoćnoj zakladi pristupiše uplativ po 10 kruna lugari otočke imovne općine:

Vidmar Tomo, Orešković Ivan, Kokotović Vujo, Bukovac Pavao, Devčić Juro, Radaković Adam, Majnarić Marko, Delač Tomo, Tomačić Pavao, Bukovac Adam i Glumac Stevo.

Tisovina: Toga drveta nestaje sve više i više jer ga malo imade, a čim se gdje god nadje koje deblje stabalce, već ga žitelji posijeku i dadu si praviti od njegova drveta posudice i ine raznolike predmete.

Od svijuh sada živućih tisovih stabala najdeblje je ono kraj nadbiskupskog dvora u Zagrebu i ono što raste u Apelovoj bašći u Varaždinu. Tima dvjema tisama može se barem reći da su stabla, jer su debele oko 60 cm promjera. deblo im je do krošnje visoko oko 3 metra a skupa sa krošnjom 10—15 metara. Osim tih dvaju tisovih stabala ima tisovine po gradskim šetalištima, ali nijedno to stablo nije, što se znade, osobito debelo, nego raste više poput grma.

Pošto tisovinu vrlo cijene tokari i rezbari, bilo bi ju vrijedno kultivirati. Istina nebi bilo probitačno nasadjivati cijele tisove šume, ali bi se na zgodnim mjestima, gdje nikome nesmata, moglo nasaditi mlađih tisovih biljka, pa neka rastu. Kada tada donijele bi te tisice korist potomcima. Nije težko kupiti ili gdje god u kojem šetalištu ubrati nješto tisovog sjemena i u drvenom sandučiću ga držati dok proklije, a kad biljke malo poodrastu onda ih presaditi.

Lugari! Poznato Vam je, da drvene ograde seljaka puno koštaju i da brzo sagniju. Pravljenjem drvenih ograda uništaje se šuma i pravi puno šumskog kvara. Vaša je dužnost s toga, da seljake uputite, neka neprave ograde i plotove iz drva, nego neka svoja dvo-rišta, vrtove, voćke itd. ogradjuju poput mreže pletenom žicomi željeznima stupovima, jer su ovakove ograde puno bolje nego drvene, ne treba ih svaki čas popravljati, a razmjerno su jeftinije nego ograde iz drva, jer jako dugo traju.

Tako n. pr. ograda od 1 metra visine sa željeznima stupcima u razmaku od 3 metra, izmedju kojih je nategnuta poput mreže ple-

tena žica koja ne hrdja, sa očima od 6 cm otvora, stoji po prilici samo 2 K po metru duljine. Takova ograda nepravi skoro nikakova hlađa, a bolja je nego svaka druga, jer kroz nju ne može tako rekuć ni pile proći.

Tko si ne može radi troškova nabaviti željezne stupove, neka si nabavi barem žicu i nategne je na drvene stupove ili stupove iz betona. To je vrlo jeftina ograda, a tko hoće imati još jeftiniju neka si nabavi bodljikave žice i njekoliko redova iste nategne na stupove.

Lugari! naručite si poštanskom dopisnicom cijenik br. 225. od tvrdke: F. Jergitsch Söbne u Klagenfurt u (Postfach 286), koja takovu žicu i željezne stupove prodaje, pa svjetujte ljudi neka si takove ograde nabavljaju, jer će to biti samo njima u korist. Glavno je da njetko u selu počme tako ogradjivati, a onda će malo po malo ogradjivati i drugi. (Br. 12—6.)

Stanje mirovinske zaklade lugara I. banske imovne općine u Glini
koncem godine 1912.

A) Primitak.

	u gotovu	u vred. papir.
1. Blagajnički ostatak koncem godine 1911.	199 K 87 f.	37.581 K 26 f.
2. Redoviti prinos službenika	3527 , 91 ,	— —
3. Kamati od uložene glavnice	1262 , 36 ,	— —
4. Prinos od imovne općine	2693 , — ,	— —
5. Obveznice	— — ,	1.200 , — ,
6. Odpisano na uložak i pripisani kamati	— — ,	1.304 , — ,
7. Globe	72 , — ,	— —
8. Posudjeno iz blagajne tudihi novaca .	200 , — ,	— —
	Ukupno . . .	40.085 , 45 ,

B) Izdatak.

1. Mirovine lugarskom osoblju	5212 K 95 f.	— —
2. Odpisano na ulog I. hrv. štedionici	1108 , 29 ,	— —
3. Izdan zajam	1200 , — ,	— —
4. Povraćeni prinosi	146 , 74 ,	— —
	Ukupno . . .	— —

Usporediv prihod od . . . . . 7956 K 14 f. 40.085 K 45 f.
sa izkazanim razhodom . . . . . 7667 , 98 , — —

Pokazuje se blagajnički ostatak koncem

godine 1912. . . . . 238 , 16 , 40.085 , 45 ,

Slovom : Dvije stotine osamdeset osam kruna i 16 filira u gotovom i četrdeset hiljada osamdeset pet kruna 45 filira u efektima.

U Glini 1 srpnja 1913.

Predsjednik:

Ogrizović.

Tajnik:

Rivosechi.

Godina
XIX.

Lugari članovi hrvatsko-slavonskoga šumarskoga
društva dobivaju „Vjestnik“ badava. — Članarina
iznosi 2 K na godinu. Upisnina 1 K.

Prilog
broju 9.
Šum. lista
1913.

Nešto o gubaru i medljiki.

U knjigu Života od 37 godina službe, upisano je dosta godina, kada je gubar — taj veliki proždrlivac — naše slavonske hrastike u crno zavio i u toj knjizi nalazi se toga mnogo, što bi nekog te nekog u velike zanimati moglo, samo bi valjalo sve to na čisto izpisati.

Tako se pojavio gubar u nekojim srezovima u velikoj množini i ove godine, a bilo je tako i preklani, kada nam je nakon drugog listanja, iza kako je gusjenica sve obrstila bila, opet nametnica »medljika« na tisuće i tisuće mladih — a bormeš i poludozrelih — hrastovih stabala uništila, jer su se ovi gotovo preko noći posvema posušili.

Još i ove godine imadu nekoje naše šumarije pune ruke posla oko doznake medljikom posušenih stabala, a tomu svemu je doprinjela nesretna gusjenica zlosretnog gubara.

Gotovo svi oni isti srezovi, koji su u zadnjoj katastrofalnoj gubarevoj periodi poharani bili, žaraženi su i ove godine, te do temelja obršteni i lišća lišeni kao i tada, pa neima dvojbe, da neće ovi, kada ponovno izlistaju ni od medljike

poštedjeni biti. Bog bi dao, da budemo krivo prorekli, jer bi u jestnom slučaju imali opet nepoželjnu hrpu posušenih stabala.

Medljika je doduše pala i pada češće i na ona stabla, gdje nije bilo nikakove gusjenice, ali tamo ona u najviše slučajeva neškodi već samo onogodišnjem izboju i mnogi se uslijed pomanjkanja zraka osuši, ali onoga lista, koji u normalno vrijeme, mjeseca travnja izadje, ako ga i napadne, ne može medljika u njegovoј vegetaciji posve obustaviti, pače mnogoga i mnogoga se nemože niti prihvatići, tj. analogno tomu nemože cijelomu stabu života oduzeti.

Medljika je absolutan gospodar samo nježnoga i neotvrdnuloga lišća, pa kako ono drugo lišće, potjera iza gusjenica baš onda kada se medljika na ljetnoj žegi pojavljuje, biva ono u nježnoj dobi od medljike napadnuto.

Borba je dakle protiv medljike izlišna svaka, dok god se sam gubar uništio nebi; ovo uništenje pako, ostati će kako se čini dovjeka samo skromna željica šumarskih stručnjaka, upisana na papiru.

Cijele su knjige napisane o tamanjenju i uništavanju ovoga štetnika i o njegovim neprijateljima, koji se u samom carstvu kukaca nalaze i sve je to premalo za takovu vojsku, koja tako grozno haraćiti znade, a čovjek, taj utvoreni vladaoč svijetom, tek mora to haraćenje i uništavanje, ako i sa bolnim osjećaji u svojoj duši, nakon obavljenia posla, šuteći, da uzme do znanja.

Jedini glad — taj gost, koga nitko ne podnosi — u stanju je čovjeku ovdje najveću uslugu učiniti, nu na žalost on dolazi tek onda, kada je nedjelo do kraja izvedeno i šuma već potpunoma opustošena, pak ako glad nastupi prije zapredanja gusjeničjeg, evo za njih gotove propasti, a šumaru par godina mira. Prvi transporti istina nalaze još nešto hrane na susjednom posjedu, a ovi i dozriju za budući pomladak, nu zadnje čete — veruć se od jednog golog stabla do drugoga, napokon iznemognu, skupe se negdje u zaklon debelo na klupko, izginu i propadnu.

Tako je ove godine bilo i u srezu Merolinu. Tamo je izginulo već koncem svibnja toliko gladne gusjenice, da si ju mogao — po pripovijedanju srezkog čuvara i drugih — lopatom grabiti, a kroz cijeli srez poslije razprostirao se nepodnosivi smrad.

Ondje pako, gdje se ovaj štetnik u manjoj množini pojavi znamo svi, da i svoj normalni razvoj proživí, te se valjano zakukulji, izčahuri i jaja lepir na zgodna mjesta postavi, pa svojem potomstvu trajan opstanak osigura. U borbi proti širenju gubara spomenuli smo u jednom članku god. 1885., kao marna suzatornika našega veselog i brbljavoga čvorka, pa su nam tu tvrdnju oborili i naveli za primjer vrlo proždrljivu patku, kako gusjenicu gubara ni ova proždrljivka gutati neće.

Neće ju prijatelju niti čvorak kao gusjenicu — a to smo tada doista krivo obrazložili — već hoće kao kukuljicu. Da ste ih samo gledali, kako se kukuljicami časte i veselo pri toj gostbi brbljavaju i tako ih veliku množinu unište kroz ono vrijeme, dok se lepiri ne izčahure.

Šteta je neopisiva samo, što nam i ove koristne ptice u pomanjkanju šupljih stabala sve to više nestaje, a nestara se nitko, kako bi ih podmetanjem umjetnih gnijezda uz naš kraj i nadalje suzdržao.

Naše će potomstvo s toga težko oplakivati grijeha naše, ali će suze njihove biti gorke, kao što su i naše uzaludne nad pogrješkama, što no su ih naši stari počinili.

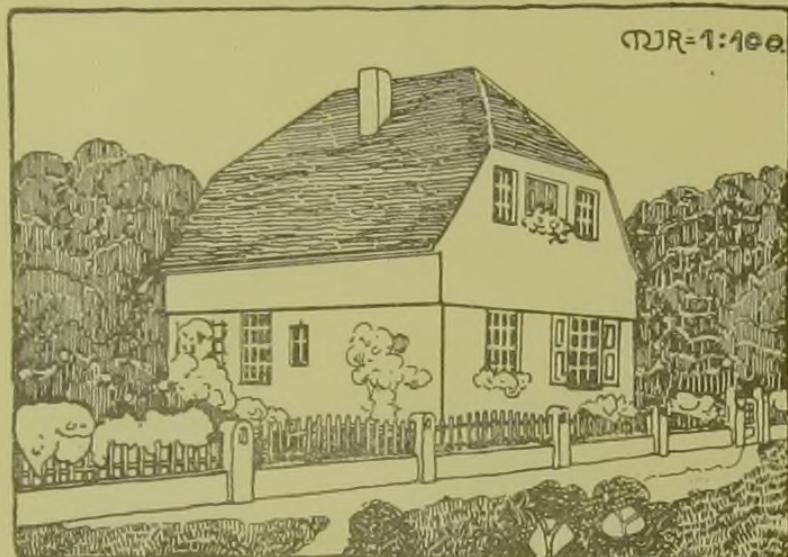
U Fabričkom Gaju (Cerna), 20. lipnja 1913

B. Vincetić,
nadlugar.

Lugarska kuća.

Predočujemo malu osnovu za izgradnju lugarskog stana. Kuća je prizemna sa podkrovljem. U prizemlju nalazi se hodnik, kuhinja, te zahod, te jedna manja i jedna veća soba. U podkrovju nalaze se dvije sobe za nadzorne organe i jedan zahod. Izbe nema, nu zato je projektiran pod većom sobom podrum (pivnica). Cijela zgrada imala bi se izvesti iz vatrosigurnog materijala (opeke ili kamena), te biti crijepon po-krivena. Razdjelni zidovi u podkrovju imali bi se izvesti od sadrenih ploča. Za cijelu zgradu potreban je samo jedan dimnjak. Ako bi se zgrada mogla smjestiti na obronku to bi se cijeli prostor pod zgradom mogao upotrijebiti za podrum i štalicu, što bi osobito zgodno bilo za naš Gorski kotar. Zgrada sama zamišljena je u najmanjim, nu uvijek jošte dozvoljenim omjerima i to s razloga, da se pokaže, da se i manjim sred-

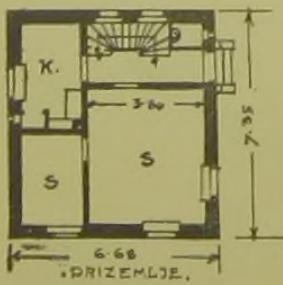
•STAN-LUGARA•

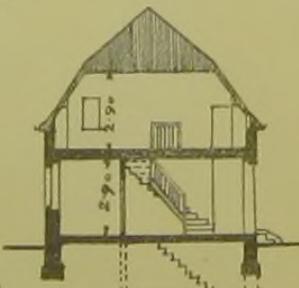
•POGLEĐ-S-CESTE•

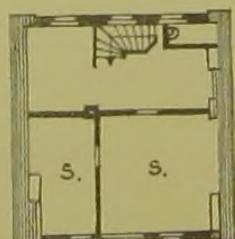
•POGLEĐ-S-URTA•

•PRIZEMLJE•

•PROJEK•

•POD KROVOM•

stvima dade sasma udobna i svrsi odgovarajuća zgradica izvesti. Stan je namijenjen za jednoga neoženjenog lugara, a mogao bi u njoj stanovaći i oženjeni lugar bez djece. Kako je sama zgradica skromno zamišljena, tako su i troškovi skromni.

Cijela zgrada iz vana mjerena imade duljinu od 7·35 mt. i širinu od 6·68 mt. te prema tome izgradjenu površinu od 49·30 m². Računa li se m² izgradjene površine za 98 K, to bi cijela zgrada stojala potpuno dogotovljena

$$7\cdot35 \times 6\cdot68 = 49\cdot30 \text{ m}^2 \times 98 \text{ K} = 4.437 \text{ K.}$$

Razumije se samo po sebi, da se ovakova zgrada sa istim rasporedom dade i povećati, no onda bi sasma naravski i troškovi veći bili.

U daljna opisivanja ne ćemo se za sada upuštati, jer je to samo škica, kojom se hoće samo pokazati, da se — kako je jur uvodno spomenuto — i za manje troškove dade svrsi odgovarajući udoban stan načiniti.

M. R.

Jarebika.

Jedno od najljepšeg drveća brdovitih krajeva naše domovine je bez dvojbe jarebika ili latinski: *Sorbus aucuparia*. Ne može se doista reći, kada se ljepota toga drveta najbolje ističe, da li u proljeću, kada mu krošnju kite mnogobrojni cvjetovi, ili u jesen, kada mu je krošnja okićena skrletnim kitama plodova, kojih se crvena boja osobito lijepo odbija prema zelenilu lišću. Jarebika uspijeva vrlo dobro i u takovim visinama, gdje ostale vrsti lisnatog drveća teško odljevaju nepogodama, studenim vjetrovima i studeni u obće, pa ju tu nalazimo zaodjevenu debelim i toplim ogrtačem lišaja i mašine, pa je jasno, da taj ogrtač ima svrhu, da deblo štiti od studeni i nevremena. U novije vrijeme isčezava to drvo žalibože u sve to većoj mjeri, jer mu drvo nema osobite cijene, a iz puste želje za novcem vodi se samo o tom briga, da se polući veći dobitak i prema tome se nastoji kako bi se to lijepo drvo zamijenilo sa drugom vrstom drveća, koja je unosnija.

Pa ipak to drvo zaslužuje veću pažnju ako i ne radi svog drveća a ono radi njegove osebujne ljepote i radi uzdržanja prirodnih osebina onog kraja u kojem raste. Samo stablo, osobito ako je na osami uzraslo, imade vrlo lijep oblik. Deblo mu je do-

duše dosta kratko, ali je čisto, bez grana, a na njemu sjedi okrugla pravilna krošnja. Mnogobrojne, dosta pravilne grane, okičene su perastim lišćem, a pojedine liske ili listići su na rubu nazubčani. Tako ljepe krošnje kao u jarebice rijetko se nadje kod koje druge vrste drveća.

Čim u proljeće prolista, zaodjene se i okiti jarebika bijelim mirisavim i uspravno stojećim cvijetovima, koji su skupljeni u štitcima, a čim dodje jesen zaruđene se na tim štitcima prekrasnom crvenom bojom obojeni plodovi u veličini trešnje i ostanu na stablu sve do kasne zime.

Pa i inače imade jarebika vrlo dobrih svojstava. Njezini zahtjevi na stojbinu su vrlo umjereni, pa ako radje raste na svježem i rahlom tlu, to se znade zadovoljiti, ako mora biti, i sa gruhom. Ne rijetko nalazimo na takovim pustim razdrobljenim kamenjem posutim površinama, na kojima neima nikakove vegetacije po koju jarebiku, a to nam je ujedno i najbolji kažiput, da bi se takove pustoši mogle sadnjom jarebice kakvoj takvoj knlturi privesti.

U opće jarebika se prilagodjuje svakakvim prilikama, pa ma da je inače gorsko drvo, uspijeva ona i po ravnicama i po pobrežju.

Drvo jarebice je vrlo žilavo, te se toga radi upotrebljava u raznim obrtima, a snjegolomu odoljeva vanredno dobro.

Osobitu vrijednost imade to drvo radi toga, što se na njemu i zimi nalaze mnogobrojni plodovi, pa gdje plod ljudi ne oberu, da iz njega naprave mošt, kako to biva u českim gorama, tamo ona obskrbljuje mnogobrojne ptice izbobilnom hranom,

Ljudi treba da uvijek uče, a pogotovo djeca, pa je zbilja zanimivo gledati, s kolikom radoznalošću gledaju djeca pod jesen, kada druge zabave nemaju, kako jato brljaka na jarebikama hranu traže. To ih potiče na razmišljanje, time svoju pamet usavršuju, pa je već i radi toga vrijedno, da se ovdje ondje ostavi po koja jarebika i u tu svrhu. Uz puteve i ceste ima kojekakovog drveća, pa je zbilja oku putnika ugodno, ako pod jesen, kada žuto lišće svuda na zemlju pada, opazi u jesenjoj sumornosti jednu radostnu promjenu, jednu grimiznim plodovima okičenu jarebiku.

Stoga u zimsko doba nalazimo na njoj mnogobrojna jata raznovstnih ptica, a oni plodovi, koji sa drva padaju služe opet za hranu divljači.

V. Č.

Njekoč i sada drugdje i kod nas.

Sjećam se dobro, bilo je to pred kojih 30—35 godina, trebalo je za jednu kuću u Slavoniji načiniti novi svinjac (kotac). I dodjoše dva majstora. Jedan je imao preko ruke švarbu (bradvu) — to glavno obilježje ručne ili fizične vještine tesarskih majstora, — a drugi je imao u ruci drvenu kopanjicu sa vretenom, oko kojega je bila omotana crvena špaga (uzica) — koji alat, kako ćemo niže vidjeti, predstavlja duševnu spremu pravoga „cimermana“. Kasnije se ispostavilo da im to ipak nije sav alat, jer je jedan kasnije iz žepa izvadio crvene farbe za močenje one crvene uzice, a drugi je imao u žepu još i »colstok« (metar) i »flajbas« t. j. onu plosnatu bijelu olovku, koju tesari švarbom zarezuju, a koja debelo piše.

„Winkel“, spravu za odmjerivanje pravokutnosti greda, a koju inače kod gradnja većih sgrada sa sobom nose, ostavili su kod kuće, jer su se u svoju vještinu uzdali, da će pravokutnost tankih gredica za svinjac moći i onako od oka pogoditi.

I počeli su raditi. Bilo je tu dogovaranja i pregovaranja za svaku malenkost, a osobito onda kad je trebalo spomenutom crvenom uzicom po gredici odmjeriti crtlu, po kojoj će se tesati. Bilo je kod toga i prepiske tako, da je više puta morao i sam kućegazda posredovati, a i ostali ukućani savjetom pomoći. Na ta pregovaranja i ini selski trač potrošili su dobру trećinu radnoga vremena. Kad su sva važna pitanja glede debljine i duljine te visine pojedine gredice raspravljena bila i bio postignut sporazum, onda se je nategla uzica i došao je važan čas da onaj od majstora, koji je bio vještiji, sa dva prsta uzicu podigne i spusti, da ona svojom crvenom bojom označi pravac kojim će se tesati.

Nerijetko se je dogodilo, da uzicu nije majstor po propisu odapeo, linija je otišla u krivo pa nije preostalo drugo, nego teši nevaljalu crtlu i napinjti uzicu iz nova.

Kako majstori nisu imali duvana, nabrali bi krumpirove cime, sušili ju i onda švarbom rezali, trpali u lule i pušili.

I na taj posao otišla im je dobra trećina vremena preko dana, jer treba dobru cimu izabrati, lijepo ju razastrti da se suši, tjerati kokoši, da ju nećokaju i svaki čas lulu kresivom paliti, jer »klompir« neće da gori ko duvan.

Prošlo osam dana, svinjac bio gotov, aldomaš se popio i svak svojoj kući.

To je živa slika njekadanjeg načina rada ne samo majstora tesara nego i drugih obrtnika. Nije vrijeme bilo novac kao što je danas, a ni gazda nije prirod prodavao, kao što ga danas prodaje, pa se moglo potrošiti vremena, koliko se htjelo, a ni gazda nije gledao na to, koliko majstori pojedu i popiju.

(Svršit će se).

Ogradjuj svoje. Koliko je već svadje i kavge nastalo a nerijetko se i ljudske krvi prolilo radi toga, što susjed od susjeda nije valjanom ogradićem oddijeljen nego je oddijeljen ili kakovom god na mnoga mjesta prekinutom živicom ili pako ikakvim ili nikakvim trulim drvenim plotom ili brkljom.

Kroz takovu ogradiću prodju lahko djeca i životinje, načine kod susjeda manje ili više kvara i svadja je gotova. Nakon svadje zabitvi se projaz za njeko vrijeme, ali kako drvo brzo sagnjije i lahko se dade odstraniti posve je sjegurno, da će svadja nastati doskora iz nova i eto onda opet hodanja na sud i kotar.

Ali ne samo, da se vlastnik neogradjenog zemljišta ljuti na susjede svoje i njihovo blago nego se ljuti i na vlastito blago i djecu, koja iz neznanja u neogradjene prostore zadju, kvar vlastniku naprave tobože svojom, a u istinu vlastnikovom krivnjom.

Toga svega nebi bilo, kad bi dvorišta i vrtovi bili ogradjeni željeznom poput mreže pletenom žicom, kakova se dobiva u trgovini F. Jergitsch-Söhne u Celovcu (Klagenfurtu). Tko se želi osvjedočiti neka si naruči od te tvrtke dopisnicom cjenik broj 225. a izpod adrese neka napiše; (Postfach 286). Pišite po cijenik još danas. Isti se dobije badava. (Br. 12—7).

Broj 4865./1913

Natječaj.

Kod kr. nadšumarskog ureda u Vinkovcima popuniti će se tri u slučaju umirovljenja četiri mjesta šumarskih podčinovnika II. razreda (lugara):

Podčinovnikom može se imenovati samo onaj, koji je:

1. vladanja neporočna,
2. koji je prevadio 24 godinu života,
3. koji je uspješno položio lugarski izpit,
4. koji je vješt službenom jeziku u govoru i pismu,

5. koji uz podpunu duševnu i tjelesnu snagu bezpogrješno govori, vidi i čuje, što se imade dokazati liječničkom svjedočbom katarskog ili domobranskog liječnika.

Gornjim izpravama obložene, vlastoručno pisane molbenice, imadu se najkasnije do 15. listopada t. g. ovom kr. nadšumar. uredu predložiti.

Vinkovci, dne 22. kolovoza 1913.

Kr. nadšumarski ured.

Godina
XIX.

Lugari članovi hrvatsko-slavonskoga šumarskoga
društva dobivaju „Vjestnik“ badava. — Članarina
iznosi 2 K na godinu. Upisnina 1 K.

Prilog
broju 10.
Šum. I lista
1913.

Njekoč i sada drugdje i kod nas.

(Svjetlost).

Kod toga je i gazda dobro prolazio, jer se je malo u
društvu pozabavio, doznao kojekakove novice, a smjeo je i
malо više potegnuti »klipare« (slabe rakije) kad je »u poslu«.

Prema tome načinu radnje kod izgradnje tako jedno-
stavnog objekta kao što je kotac, može si svatko zamisliti,
kako je tek brzo napredovala radnja, kad se gradila kuća i
pokućvo. Svaki trupac okretao bi se po stotinu puta, dok se
je odlučilo, kako će iz njega nastati greda, vjenčanica ili
kakav drugi komad gradje; daske su piljene najprije rukom i
onda rukom blanjate, a kada je trebalo načiniti kakovu ci-
frariju na vratima, prozorima ili pokućtvu, nikad poslu kraja
ni konca.

I vremena se promijenila. Došla elektrika i motori na
paru, plin i benzin. Izmišljene su razne makine za prerađbu
drvra a svijet u stranim zemljama prihvatio je objeručke sve
te izume i njima se okoristio. Sad se više u tudjem svijetu

neprimjeruju pojedini komadi gradje na samom gradilištu. niti ima onog slaganja i prevrtanja gradje, pri kom je majstor za svaki zarez morao studirati na kom mjestu i kako će ga izvesti, da gradjevni objekt bude kako valja izgradjen. Sada se sav gradjevni objekt nariše najprije na papir t. j. načini se načrt u manjem mjerilu, pa ako se pojedini komadi gradje slažu na papiru i prema tome otešu i izrade, moraju se slagati i na gradilištu. Majstori sada ne smeta ni kiša ni sunce, jer oni sve komade za gradjevni objekt kod svoje kuće po načrtu načine i samo ga na gradilište dovezu i slože.

Majstori pak, naročito stolari, isto tako ne gube dandanas vrijeme blanjajući daske i cifrarije rukama, nego propuste dasku kroz blanjajući stroj (makinu) i ona za čas izadje iz stroja glatka i na obje strane fino oblanjata. Treba li kakova cifrarija uzduž vrhova na pokućtvu, na dovratcima, vratima ili prozorima zabrnči stroj i cifrarija je gotova.

Može se mirne duše reći, da je u stranom svijetu barem za izradbu drva izgubila vrijednost ona naša omiljela rečenica »to je rukom radjeno«, jer dandanas tamo maštine botje i točnije izradjuju komade gradje, nego li to može čovjek svojom rukom učiniti.

Kod nas je ostalo sve pri starom; ovdje ondje tek čuje se, da gdjekoji stolar ima po koju mašinu, ili da koja pilana ima kakav stroj za finiju preradbu drva.

Zato nam i ide tako. Naše »rukom radjeno« pokutvo ne može se takmiti ni što se ljestvite ni jeftinoće tiče sa pokućtvom što dolazi iz stranih zemalja, pa stoga stranci i vuku od nas novac, a naši stolari jadikuju za starim boljim vremenima, umjesto da si znadu nova vremena načiniti boljima, nego su stara bila.

Ima kod nas dosta ljudi, koji imadu dara da rezkaju drvo i prave drvene čaše, bukarice i t. d. Njihova rezbarija je lijepa i narodna ili kako se to veli nešto zasebna ili originalna. Takovih bi se stvari dalo puno u svijetu prodati i lijepih krajcara zaslužiti, ali kako da se zasluzi, kad nitko za to nema pravoga alata, kojim se to brzo radi. Nitko nije za rezbariju sposobnog mladića podučio u risanju i drugom umijeću, koje bi on kod rezbarije mogao koristno primijeniti. U Tirolu djeca od 12 godina režu svetce i oltare iz drva, a takav oltar malo pofarban i pozlaćen stoji i po 1500 kruna.

Mi imamo svakavog drva za takove poslove, ima i ljudi koji bi znali takova šta i bolje i ukusnije po narodnu načinili, ali ne prave, jer se to do sad kod nas pravilo nije, pa se misli, da se praviti niti ne smije! Najžalostnije je to, da kod nas mnogi drže, da je ovaj ili onaj zanat dapače sramota, akoprem bi svaki rado povukao novac, što ga dočni zanatlja zasluzi.

U stranom svijetu, naročito u Njemačkoj, izradjiva koje-kakove stvari iz drva oko 650.000 radnika, a to je skoro više nego što ima radnika kod kakvih drugih vrstih radnja, dapače više nego što ih izradjiva željezo, bakar i sve ine kovine. Svi ti radnici rade sa savršenim orudjem i strojevima pa zato su njihovi proizvodi i poplavili naše krajeve, koji imamo drva na pretek. Zar nije upravo smiješno, da kod nas na vrh Kapele prodaje trgovac igracke iz jelovine, bukovine i javorovine, koje su načinjene u Njemačkoj, a onamo oko njega jelova, bukova i javorova šuma na kilometre duga i široka.

Mi velimo, da narod mora bježati u Ameriku, jer nema zasluge, a ne ćemo da uvidimo, da se ne služi novac samo kopanjem šanaca i rušenjem stabala, kako ga naš narod zasljuje, nego da se dade zasluziti i izrdbom drva u finije stvari samo se radnik mora trsiti, da steče za to potrebnu vještinu. Vješt radnik bolje i živi, jer biva bolje plaćan pa takav ne će da seli, kada mu je i kod kuće dobro.

U Njemačkoj drvoradujući radnik zasluzi poprečno godišnje 1000—1200 K., a to znači za 650.000 radnika preko 650 milijuna kruna!

Dobar dio toga novca otidje u žep vrijednoga njemačkoga radnika i iz naših krajeva, a to ne bi trebalo biti, nego bi taj novac morao ostati kod kuće, kad bi se naši radnici malo više trsili.

Znademo, da pojedini komadi gdjekojih proizvoda puno donesu, ali da se ne dade puno takovih komada u kratko vrijeme prodati tako, da se proizvodjanje te vrsti robe same za sebe u istinu ne izplati. No i tome ima lijeka, jer jedan čovjek može a i morao bi znati i više zanata, a nebi mu ih bilo težko ni naučiti, samo ako ima dobre volje.

U Švicarskoj u okolici Disentisa je seljak u proljeće ratar; zapane li ga da ide s blagom, onda je mljekar i sirar; treba li obuću on je cipelar, a po zimi je stolar, zlatar, tkalac itd.

Po zimi, kad se vrate djeca iz gorskih pašnjaka, moraju u školu, a u Disentisu je učitelj što mislite? Nitko drugi nego selski cipelar (šoštar). On djecu nauči čitati i pisati i računati, to je glavno, a ostalo taj vrijedni narod uči sam, jer kupuje knjige i čita. Švicarski seljak ne trati prosto vrijeme po sajmovima, nego se seljaci iz jednog okoliša sklope u udrugu, dogovore se, što će koji i kako izraditi, oglase u novinama, dobiju naručbe i rade.

Kad čovjek vidi te švicarske seljake, te seljake i obrtnike drugih zemalja onda mu se zbilja mora sažaliti naš seljak i obrtnik. Vidio sam jedanput svojim očima jednog našeg seljaka gdje ide u drugo selo do »majstora«, da mu načini držalicu za sjekiru. Pitao sam se i nehotice: a što ovaj čovjek onda znade? Pitao sam se, je li se on rodio od naravi takav, da nije mogao ništa naučiti, ili je propustio priliku da nauči i došao sam do zaključka, da su ga u mladosti stariji njegovi od svakog drugog posla odvraćali, koga sami razumili nisu, pa su mislili, da ni on neće toga razumiti moći. Ti su naši stari ljudi držali, da je za svaki posao stvoren samo majstor, koji se tim poslom bavi, a nisu jadnici ni toliko htjeli misliti da dokuče, da se ni majstor nije naučan rodio. Zato i nije nikakovo čudo, što naš seljak i obrtnik, čim ga malo prilike bud s koje strane pritisnu, izgubi glavu i traži pomoć iz vana: obrtnici bježe u pisare, podvornike i druge slabo plaćene službe, a seljaci bježe u Ameriku.

Pitao sam se i nehotice: pošto takav nezualica ide u Ameriku? Pošto drugo, nego da ga strpaju u tamne, nezdrave podzemne rovove, da ondje trune, i glavu gubi, a pametni švabo, englez ili amerikanac da nad njim stoji, zapovijeda i smije se, kako se dade na lahk način služiti kruh na račun neznanja naših zemljaka.

Iz svega ovoga razlaganja vidimo, da naši ljudi neće, da prouče da li je koja novotarija bolja i koristnija, nego u misli, da će time počiniti junačtvo, prkose novotarijama tako dugo, dok ih te novotarije nepočmu zatrpatiti. Tada istom progledaju no tada je već prekasno, jer kad tudjinac jednoč uhvati trgovinu i obrt u svoje šake ne pušta to iz njih tako lako.

Samo silnom borbom dade se opet napušteno natrag osvojiti, a svi oni, koji kod naroda upliva imadu i koji su nješto učili, moraju svima silama nastojati, da u tom pogledu narod osvijeste.

I lugari su na to pozvani. Zato neka nijedan lugar ne prodje kraj zidara a da ga nepita i nepogleda što i kako radi, koliko meće u vapno pjeska, koliko u cement, kako kleše kamen i čime se pomaže. Neka neprodje ni kraj stolara, cipelara i drugih, a da neprouči njegovo umijeće, jer će to koristiti i njemu samome i moći će druge na dobro uputiti i poučiti ih.

Sve što god od druguda dolazi, dade se i kod nas narediti, samo treba izpitati kako se to radi i čime je to najlakše i najjeftinije načiniti.

Tko nezna neka pita i neka čita knjige, pa će brzo doći do uvjerenja, da se sa preziranjem novotarija neide napred nego nazad, a često puta i u propast.

Od kolike koristi za pojedinca može biti samo nješto više razmišljanja i znanja neka nam bude za pouku slijedeći istiniti dogodjaj:

Jedan graditelj htjeo je kupiti oko 600 stupića iz betona i dobio ponudu, da će mu tvorničar dobiti komad po 4 K. Graditelju se to učinilo preskupo, naručio cementa i pjeska, dao si načiniti kalup za stupice pa počeo sam sa svojima radnicima kalupiti. Došao ga je komad na 56 filira! I tako je taj graditelj uz malo dosjetljivosti profitirao 2000 K. Tko ne vjeruje uputit će ga uredništvo Lug. Vjestnika na toga graditelja, pa neka ga sam pita.

Kad može graditelj prihvati novotarije ako su mu koristne zašto ih ne bi prihvatali i naši obrtnici i seljaci, kojima one takodjer i te kako koristiti mogu. Do zgode ćemo se još malo pozabaviti sa time, što bi sve lugar i sam morao znati, a da bude narodu ne samo čuvar imetka, nego i učitelj i nosioc kulture.

Ima li koji od lugara, koji bi se poducao što god o tom i sam napisati za Lugarski Vjestnik neka napiše. Nadlugar Vincetić je počeo u broju 7. ove godine svoje »lugarske razgovore«, no on ne može sam sa sobom razgovarati nego je potrebno da još njetko s njime razgovara, da se misli izmijene. K.

Iz lugarskih razgovora II.

Piše Blaž Vincetić, nadlugar, Černa.

Kada smo u prijašnjem razmatranju nabacili misao o osnutku prikladnih vježbeničkih srezova, koji bi se u svrhu što bolje izobrazbe lugarskog pomladka osnovati mogli, iztak-

nuli smo tada i jednu vrlo važnu, pače još važniju manjkavost, koja se pri izobrazbi šumarsko tehničkog osoblja i sa teoretičkog gledišta kod nas osjeća.

Čordašić, Körösköny i Ettinger (možda i Rački) sa nješto razasute gradje u Šumarskom listu i prilogu mu, kada bi bili sbijeni u hrpu ili i ovako naposebce, dostajali bi kako tako, kada bi mi imali svoju lugarnicu, pa kada bi na ovoj namještene učiteljske sile još osim ovoga gradiva i vlastita izkustva iz novije šumarske teorije i prakse pripravnicima tečaja obširnije predavali i tumačili. Ovako pako bez toga držimo ih u velike nedostatnima za svrhu, kojoj su namijenjeni.

Odkalem će na primjer lugarski pripravnik doći do rezultata Čordašićeve zasade, koja se pomoću četvornog korena onamo traži, ako mu ovaj način računanja netko zorno ne razjasni, kada ova vrst računa u naše normalne škole ne zalaže, da ih praktikanti od ovud razumjeti mogu. Ovakov način pisanja popularne knjige za skroz laičko ili ako hoćete samo-uko naukovanje, ne može nikako da bude popularan, pa je to onamo upisano bez pitanja, koliko će postotaka lugarskih pripravnika ovakov račun riješiti znati. Mogli bi ih možda uzporediti sa brojem pravednikah iz grada Sodome i Gomore.

Medju ostalim, pokojni pisac smatrao je nužnim obrazloženje svoje onđe ne prekinuti, da mu nebi dotično poglavlje njegova poučnika bez onoga umetka ostalo osakaćeno a na koncu konca ono je račun, koji se šumara stručnjaka tiče, pa se na lugara niti ne proteže, nu ako ga ovaj znade — ne škodi.

Jer se pako još uvijek dešava, da se lugaru povjeravaju zadaće i preko njegova djelokruga zasjecajuće, nije na odmet, ako se znanstveni djelokrug potonjega prigodom njegove izobrazbe što više proširi. Svi bo znademo, da čovjek svaki onoliko vrijedi, koliko znade, pa se prema znanju ovoga i zaposlenost podijeljuje a naravska stvar, po tom i plaća, odnosno nagradjuje.

I ako se dan danas občenito drži, da su sva zvanja — osim pučkog učiteljstva — strukovno izobraženim ljudima prenatrpana, ipak se iz našeg šemalizma utvrditi može, da imade nadlugara, što zastupaju upravitelja šumarije.

Budi sada, da su ti slučajevi nastupili obzirom na nužnu štednju ili pako obzirom na posve primitivni način dotičnog šumskog gospodarstva ili s kog drugog uzroka, stoji svakako,

da je neobhodno nužno i već stoga razloga veoma poželjno, da se što izobraženije šumarsko-tehničko pomoćno osoblje u zemlji odgoji, jer je ovo osoblje vrlo važan faktor pri uzgoju naših šuma.

Rekli smo već u prvom našem razlaganju, da nas i danas već priličan broj izobraženijih lugara imade, pa kada promotrimo odakle to posjedujemo osvijedočiti ćemo se, da su ovo sve individui, sa makar kakvom takvom prednaobrazbom, što no su ju izvan one u pučkoj školi dobivene, prije nego su se lugarskom zvanju posvetili stekli i tako su se laglje usavršili u svemu onomu, što se od njih kao šumarskog pomoćnog osoblja traži. Pritiskom ali samo neodklonivih prilika zalaze ovakovi ljudi veoma slabo, u lugarsku službu — koja je toliko tegobna i na najviše mjesta lošo plaćena — te ih je takovih uslijed toga razmjerno vrlo malen broj u ovoj službi naći.

Ne moramo se zato sramiti ako odkrijemo, kako imadosmo lugara, koji je tražio od pisara jedne šumarije »formular« po kojem bi sastavio opravdanje, na koje ga je upravitelj šumarije radi zanemarenja i propusta jedne službene dužnosti pozvao bio. Zar takav da shvaća zamašaj jednog službenog naloga? Bože sačuvaj!

Zato se ovakovi mudrijani danas malo po malo iztrebljuju i prelaze u dobro zaslужenu — zaborav.

»Lugarski poučnik« dakle ne može se ni pomisliti bez upute u najnužnije pismene sastavke, koji se na praktični dio lugareve službe u šumi odnose i koje no lugar tokom vremena šumariji podnašati mora. Ako čovjek nije iole nešto makar uvježban, kako će svoje misli onako kako teku poredati, to mu izpod ruke izпадa takova sbrka, koja neimade ni glave ni repa, a to je opet velika bolest, koja se obično na dvije strane osvećuje; svaki bo činopis valja da ide ravno i bez okolišanja, a time je onda olahkoćeno u velike riješenje nadležnoj oblasti.

Poželjno bi s toga bilo, obzirom na lugarski pomladak — da se od gg. šumarskih stručnjaka jedan ili više ih i na sastav jedne lugarske pomoćne knjige praktičnog smjera odvaži, u kojoj bi se na gore citirane i još mnoge druge momente osvrnuti valjalo. Taj bi sastavljač pak trebao ponajprije sabratи sva ona pitanja od gg. izpitivača pojedinih županija, koja no se prigodom lugarskih izpita na kandidate stavljaju, a osobito pitanja ona, koja se na praktični dio službe čuvara šume odnose.

Iz ovako sabrana materijala dala bi se sastaviti temeljita pouka u lugarsko poslovanje, koja nam je u današnje vrijeme toliko potrebita, pa bi se i izpunila jedna velika praznina, koja se i te kako do sele osjeća.

Sveda se jednom kod nas lugarnice i osnuju, bio bi ovakov priručnik i tada veoma nuždan i potrebit. (Nastavit će se).

Razne vijesti.

Molba. Umoljavaju se gg. šumari i lugari, da u svojoj okolini propitaju i nama jave što znači riječ „Kneja“, kojim imenom žiteljstvo nazivlje mnoge šume i predjele a naročito da propitaju:

1. Kakove je topografije ova šuma, koju narod zove „Knejom“ t. j. da li ista leži u ravniči, na brdu ili u gori? Jeli je to vršak ili dolina, sedlo ili strana? Da li je to šuma močvarna, da li njom protiče potok, ili je to suba šuma kuda vode neima.

2. Ima li šuma „Kneja“ zvanih u jednom te istom području (kotar, županija) i u brdskim predjelima i u ravniči?

3. Što govori narod o postanku te riječi, kako je tumači i na što svadja to nazivlje?

4. U kojim predjelima naše domovine ne ima šume, koja bi se tako nazivala? Negativno izvješće o tome poželjno je s toga, što bi se možda po užem geografskom položaju njezine upotrebe i gledom na pradavnu našu povjest moglo opredjeliti opstanak i značenje gornje riječi.

Lugari! Poznato Vam je, da drvene ograde seljaka puno koštaju i da brzo sagniju. Pravljenjem drvenih ograda uništaje se šuma i pravi puno šumskog kvara. Vaša je dužnost s toga, da seljake uputite, neka neprave ogarde i plotove iz drva, nego neka svoja dvorišta, vrtove, voćke itd.ogradjuju poput mreže pletenom žicom i željeznima stupovima, jer su ovakove ogarde puno bolje nego drvene, ne treba ih svaki čas popravljati, a razmjerno su jeftinije nego ogarde iz drva, jer jako dugo traju.

Take n pr. ograda od 1 metra visine sa željeznima stupcima u razmaku od 3 metra, izmedju kojih je nategnuta poput mreže pletena žica koja ne hrdja, sa ocima od 6 cm. otvora, stoji po prilici samo 2 K po metru duljine. Takova ograda nepravi skoro nikakova hлада, a bolja je nego svaka druga, jer kroz nju ne može tako rekući ni pile proći.

Tko si ne može radi troškova nabaviti željezne stupove, neka si nabavi barem žicu i nategne je na drvene stupove ili stupove iz betona. To je vrlo jeftina ograda, a tko hoće imati još jeftiniju neka si nabavi bodljikave žice i njekoliko redova iste nategne na stupove.

Lugari! naručite si poštanskom dopisnicom cijenik br. 225 od tvrdke: F. Jergitsch Söbne u Klagenfurt-u (Postfach 286), koja takovu žicu i željezne stupove prodaje, pa svjetujte ljudi neka si takove ogarde nabavljaju, jer će to biti samo njima u korist. Glavno je da njetko u selu počme tako ogradjivati, a onda će malo po malo ogradjivati i drugi. (Br. 12—8.)

Godina
XIX.

Lugari članovi hrvatsko-slavonskoga šumarskoga
društva dobivaju „Vjestnik“ badava. — Članarina
iznasa 2 K na godinu. Upisnina 1 K.

Prilog
broju 11.
Šum. IIsta
1913.

Lugari imovnih općina i pogodnosti vožnje na željeznici.

Radi njekojih konflikata, nastalih izmedju njekojih namještenika kr. ug. državnih željeznica i lugarskog osoblja jedne imovne općine, tužili su prvi potonje, da se nepripadno služe sa pogodnošću vožnje uz pol cijene na kr. ug. drž. željeznicama.

Usljed tih tužba izdao je preuzvišeni gospodin kr. povjerenik za kraljevine Hrvatsku i Slavoniju slijedeću naredbu od 30. kolovoza 1912 broj 3557/Pr.:

„Povodom ponovnih pritužba željezničke poslovne uprave u Zagrebu, upravljenih na ravnateljstvo kr. ug. državnih željeznica u Budimpešti, priopćilo je ovamo rečeno ravnateljstvo svojim dopisom od 16. srpnja 1912. broj 91545/G. III. da općinski redari i šumarsko osoblje imovnih općina nepripadno upotrebljava putovanja na željeznici uz pol cijene, pak da je stoga isto ravnateljstvo izdalо podredjenim organima strogi nalog, da svaki ovakav slučaj zloporabe prijave radi kažnenja.“

Da se sprijeći svaki konflikt izmedju organa željeznice i spomenutih općinskih organa, koji se neovlašteno, bud na temelju izkaznice predstojnika dotičnog ureda, bud samo na temelju nošenja službene odore, služe pogodnošću putovanja uz pol cijene, poziva se Vaša Velemožnost, da sva općinska poglavarstva, odnosno gospodarstvene uredi imovnih općina shodno uputiti dade o tom, da općinskim redarima, odnosno šumarskom osoblju imovnih općina, ne pripada prema željezničkim propisima pogodnost vožnje na željeznici uz pol cijene, pak im stoga valja najstrožije zabraniti služiti se takovom pogodnošću.«

Kako se viđi lugari imovnih općina bili su obtuženi da prave »zoporabu«, akoprem si nijedan lugar imovnih općina nije u duši svjestan, da bi time, što se vozi na željeznicu uz istu cijenu kao i državni lugari, počinio što zla i protupropisna.

Da se je lugarsko osoblje imovnih općina služilo pogodnošću vožnje uz pol cijene na prugama kr. ug. drž. željeznica samo na temelju odore nedase poreći, no tom osoblju nije bilo ni na kraj pameti namisao, da bi time možda hotomice htjelo zavarati organe drž. željeznice, nego je bilo u podpunom uvjerenju, da ih takova pogodnost zaista pripada i nemisleći da za tu pogodnost trebaju posjedovati propisne željezničke izkaznice, kakove posjeduje lugarsko osoblje kr. drž. šumskog erara i njekojih imovnih općina.

Ako se uvaži, da željeznički namještenici kod izdavanja voznih karata, a ni pratioći vlakova, nisu nikada prije upućivali dotičnike, da moraju imati propisne izkaznice ili da ih u opće pogodnost vožnje na drž. željeznicama ne pripada, onda je to osoblje više nego lugari krivo, da su se zloporabe dogadjale.

Akoprem je lugarima imov. opć. težko podnijeti nehotice zasluzeni prekor da su pravili zloporabe, oni su ipak poglavici zemlje zahvalni, da je stvar već jedanput pukla i da znadu na čemu su. Lugari imovnih općina su tako doznali, da im uprava državnih željeznica u Budimpešti ne priznaje pravo na pogodnost vožnje uz pol cijene.

Mi držimo, da taj nazor uprave drž. željeznica nije ni opravdan, a ni shodan, obzirom na provadjanje intencije državne vlasti u pogledu očuvanja šuma.

Pošto je lugarsko osoblje imovnih općina po kvalifikaciji i prema postojećim propisima izjednačeno ostalom lugarskom

osoblju, to nema dvojbe, da se lugari imovnih općina smatraju kao javna straža, koja se namješta dekretom po kr. hrv. slav. dalm. zemaljskoj vladu, te da bi im uživanje te pogodnosti trebalo dati tako, kao što je dana i činovničtvu imovnih općina. Dakako da bi oni tu pogodnost trebali uživati samo na temelju propisnih iskaznica.

Uzme li se u obzir, da imovne općine prigodom izgradnje željezničkih pruga svoja zemljišta prepuščaju bez odštete za izgradnju istih, a u nekojim slučajevima i financiraju izgradnje takovih, to bi imovne općine imale pravo i stog razloga zahtijevati, da se pogodnost vožnje na drž. željeznicama protegne i na službenike njihove, tim više, pošto te izkaznice propisno zatražene preko gospodarstvenog ureda bez prigovora izdaje ravnateljstvo kr. ug. državnih željeznica u Budimpešti i što cjelokupno lugarsko osoblje i ono umirovljeno u području Petrovaradinske imovne općine posjeduje takove izkaznice za pogodnost vožnje uz pol cijene.

Pisac ovih redaka imao je jednom priliku prigodom vožnje željeznicom viditi jednoga lugara od drž. šum. erara, a jednoga od imovne općine, koji su se skupa vozili. Prvi je dakako imao voznu kartu uz polovičnu cijenu, a drugi podpunu, pa je i samom konduktoru ta stvar pala u oči, te je zapitao za razlog te razlike. Kada mu je drž. lugar stvar rastumačio čudilo se je putujuće općinstvo ovakovoj razliki, i na svoj način komentiralo, kako mogu jedne te iste vrsti službenici jedni imati pogodnost a drugi ne.

Da prigodom ovakovih razgovora i razpravljanja nije imovinskim lugarima najlaglijie pri duši razumjeti će svatko, tko osjećaja ima, jer se smatraju zapostavljenima i poniženima, makar da to ničim zaslužili nisu obzirom na odgovornost i svoju napornu službu.

Bilo bi stoga vrlo nužno, da se ova stvar malo bolje razbistri, te na odlučnom mjestu shodno poduzme, da se bar to izradi, da lugari imovnih općina dobiju pogodnosti kao kr. drž. lugari, kada se već u drugom čemu izjednačiti nemogu. Ja sam naveo ovdje samo njekoje razloge kojima bi se takav zahtjev lugara im. opć. dao opravdati, a držim da će se naći još koji od samih lugara, pa i koji od gg. činovnika im. općina, koji će podupreti težnje lugara im. opć. u tom pogledu možda sa još boljima, njima poznatima razlozima.

Iz lugarskih razgovora III.

Piše Blaž Vincetić, nadlugar, Černa.

Bavili smo se u početku naših razgovora sa nužnom izobrazbom ljudi, koji no se šumarsko tehničkoj struci posvetiti namjeravaju, i o shodnosti te potrebi sredstava, koja bi se u svrhu izobrazbe ovih sa mjerodavne strane uporabiti imala.

Red dolazi sada, da se i na praktični dio službe ovog osoblja osvrnemo. Najglavnije i prvo djelovanje lugara svakako je samo nadziranje povjerenog mu na čuvanje sreza, ili kako se ovaj kod nas imenuje »lugarije«. Kada bi za sve lugarije mogli stvoriti šablonske propise, kako da se ove nadziru i čuvaju, tada nam ova zadaća ni najmanje muke zadavala nebi, jer bi se onda samo po tom receptu vladali, i — šuma je sačuvana. Ali pošto nam je poznato, da u svakome kraju i svakoj okolini vladaju drugačiji običaji, druge potrebe a bormeš i druge nužde, naravska je stvar, da se za sve one krajeve jednaki propisi o čuvanju šume, u strogom smislu, čuvaju šume nametnuti nedadu.

Za očuvanje šume od tisuć kojekakovi nametnika nije dosta: objesiti pušku o rame i torbu preko njega pa — tko sam, ja sam — jer tu treba premnogo vještine, iskustva, previjanosti i preprednenosti, a da se svemu onom na kraj stane, što no se od jednog čuvara šume traži. Kada bi se čuvanju šume pred jedno pedeset godina nazad samo polovicu današnje pažnje posvećivalo bilo, lice naših šuma danas izgledalo bi posvema drugačije nego što izgleda, jer su tada sjećeni ponajbolji zdravi i birani hrastovi za zatvaranje oranica i livada u vojnoj Krajini, pa koji krajšnik svoje zemljiste nebi hotio ili mogao u određeno vrijeme valjano ograditi. odrapilo mu se je — bez ikakove apelacije — po dvadeset pet, a i više. onako vrući s toga smo već i rekli, da nam se grozno osvećuju grijesi naših predčasnika, kada no smo o gubaru i medljiki nešto progovorili.

Nevješt lugar — negovoreć o mlitavom — je loš čuvar šume, i pučanstvo ga drži lutkom, kakvu si djeca na sajmu nabavljuju i — pokraj njega, lagan jím pazar.

Nevješt iugor mnogo puta je nedužan trpio progone i kazne u tvrdoj vjeri, da to sve zaslužio nije, pa stavimo li ruku na srce i nije, nu predpostavljena oblast u toj njegovoј nevještini nevidi nikakovu nedužnost, već naprosto nehaj i

nemar, o čemu on niti ne sanja, jer je trudan i svaki dan umoran, a opet kažnen i zapostavljen, prem ako je u duši o svojoj nevinosti tvrdo uvjeren.

Veli se u propisniku (§ 97. z. o im. opć.) »lugar treba što češće, a barem jedan puta na dan da svoj srez obidje i u doba, kada mu se okolišno žiteljstvo najmanje nadaja«. Ovo je odveć širok pojam. Mi bi naime mogli misliti, kao što i mnogi drugi, da nam se o pol noći najmanje nadaju, te ćemo u to doba u srez ići i nismo badava išli. Našli smo nekoga ili sjekuć šumu, ili na zabranjenoj paši, te žirovini. Dakle ulovljeni su oni, koji su se nad ovu predmijevu stavili. Drugi će reći, najmanje se lugaru nadam, kada pada kiša ili snijeg, nu i ovaj je bio loše sreće, jer je i njega lugar na činu ulovio.

Treći drži najsgodnije doba kradji baš o podne kada no se lugar odmara i objeduje; jest i ovaj je bio ulovljen, jer lugar mnogo i mnogo dana preko godine niti ne sjeda, dok onaj zalogaj dva, što no ga u torbi ima — proguta. I eto vidite, kako u obće niti ne postoji ono vrijeme, u kojem se okolišno žiteljstvo lugaru najmanje nadati može, jer za lugara, osobito kada je na srezu, koji je što no se veli, na udarcu, neimade ni svetka ni petka i on je prinužden mnogo puta u večer se obuvati a u jutro sazuvati, da pretvara noć u dan. On neima odbrojeni ura ni za rad, niti za odmor i njemu ne treba ure budilice — kada je maran — jer ga u ono malo sna, što no si ga priušti, previše često budi njegova briga. Da lugar svoj srez svaki dan obidje okolo, dobro je poradi usurpacija i medjašni stupova, ali kada znade, da su medje uredjene i stupovi dobri, upotrebi on vrijeme za obilazanje sreza rijedje, a trati to vrijeme prolazeći kroz srez, vrzajući se onuda, odkuda imade najveći nasrtaj i čim je srez bliži kojem tržištu, tim napornije njegovo čuvanje, a napokon svi znamo, da gdje nema kupca, tamo netreba ni prodavaoca; ergo — čim je manji promet drvom, tim laglje po čuvaru šume.

(Nastaviti će se).

Razne vijesti.

Kobna smrt. Kr. drž. nadlugar Martin Miletić, pisar kod kr. drž. šumarije u Glini, boravio je mjeseca rujna na dopustu radi gradnje svoje kuće u Klenovici kraj Novog Vinodolskog.

Dne 19. rujna pošao je isti iz Novog k svojoj kući ali u zao čas po se. Silni vihor, koji je toga dana bjesnio po ubavom Vinodolu, odložio je sa kuće (zamka) presvj. gosp. grofa Oršića komad krovnog

materijala i bacio ga na onaj čas onuda prolazećega nadlugaru Miletića tolikom silom, da je na mjestu ostao mrtav.

Nadošlo oblastno povjerensivo moglo je konstatirati samo smrt, te je dalo lješinu unesrećenoga odpremiti u mrtvačnicu na mjestno groblje „Majke Božje“.

Ova nesreća tako je djelovala na mjestno i okolišno pučanstvo, da je tako rekuć sva domaća i u novljanskim kupkama boraveća strana inteligencija, kao i sve okolno pučanstvo došlo na sprovod i odpratilo njegove zemne ostanke do hladne rake.

Na odar pokojnikov položio je vijenac njegov nekadanji predpostavljeni, a sadanji upravitelj kr. drž. šumarije u Novom, kr. drž. šum. nadinžinir Ivan Zwickelsdorfer sa nadpisom „Svomu vijernom pisaru, šumarija Novi“, a osim toga položili su vijence još i osoblje kr. šumarije Novi sa nadpisom „Svomu drugu“, kao i osoblje kr. šumarije glinske sa istim nadpisom, te njegov kum Vinko Mažuranić sa nadpisom „Svomu nezaboravnому kumu“.

Pokojnik je bio vijeran drug, vrijedan i valjan službenik, pokoj mu vječni!

Draga braćo i drugovi!

Iza pokojnika ostala je udova sa osmoro neoskrbljene djece. Sto to znači znate svi. Devet duša ostalo je bez svoga branitelja, a naša je bratska i kolegijalna dužnost, da svaki po nješto od svojih usta odkinemo i prožimo ovim našim ucviljenim sirotama, te tako vidljivim znakom pokažemo, koliko žalimo svoga unesrećenoga druga.

Nitko nezna gdje ga nesreća čeka, pa nedao Bog da se nama kojemu ovakova što dogodi i naša bi sirotinja mirnije duše primila pruženu joj pripomoć kad bi znala, da smo i mi druge u nevolji pripomogli. Zato braćo i drugovi kad se skupite kod izplate sakupite među sobom barem nješto pripomoći za obitelj našeg nastrandalog druga i pripošaljite meni, a ja će dostavljeno mi najsudnije uručiti onamo kamo i spada, te milodare objelodaniti u našem „Lugarškom vjestniku“.

Svima pako, koji su pokojnika sproveli do hladnoga groba, kao i svima onima, koji će bud kakovom pripomoći nastojati ublažiti tugu njegove ožalošćene obitelji, neka je ovdje izrečena najusrdnija hvala ne samo od njegove obitelji nego i od svih nas ovdašnjih njegovih drugova, koji smo duboko potreseni ovom njegovom tragičnom smrću.

U Novom Vinodolskom, mjeseca listopada 1913.

Petar Glavač
kr. drž. nadlugar.

Pripomena. Ured. Lug. Vj. mora i ovaj puta na žalost kazati, da pokojni M. Miletić nije bio član naže «pripomoće ili tako zvane Kōreskenyeve zaklade», te po tom njegova udova veće moći iz te zaklade dobiti potpore, kako ju dobivaju udove onih lugara (a i šumara) koji su bili za života članovi te zaklade. Tko uplati samo jedanput u tu zakladu hrv. slav. šum. društva 10 kruna ima

njegova udova i njegova djeca, ako su siromašni, pravo, da dobiju svake godine podporu (vidi oglas glede podpora u ovom broju „L. V.“) u koliko kamata od zaklade doteče. Zaklada je sada tako velika, da se svake godine iz nje nadijeli 10 udovica sa 50 kruna, a kada bi se svi lugari u zakladu upisali, davalо bi se i više i većih potpora. Lugari! mislite na budućnost Vaših obitelji i pristupite zakladi!

Uredničtvo.

Zaključni račun mirovinske zaklade sbora službenika imovne obćine Gjurgjevačke za godinu 1912.

P r i h o d	u got. novcu	u vrijed. papirima
	K fil.	K fil.
1. Blagajnički ostatak koncem godine 1911.	72·74	175786·74
2. Mirovinski prinos od službenika	4329·74	— —
3. Prinos imovne obćine	9000—	— —
4. Redne globe	143—	— —
5. 8% Kamati od glavnica	8817·96	— —
6. 6% zatezni kamati od glavnica	52·97	— —
7. Vjeretijsko poslovanje u gotovosti	13204·50	— —
8. , , , , vrijednostnim papirima	— —	902346·60
Svota prihoda . . .	35620·91	1.078133·34
R a z h o d	K fil.	K fil.
1. Mirovine	18517·73	— —
2. Pogrebni trošak	83—	— —
3. Porez	524·51	— —
4. Biljegovine	39·24	— —
5. Računski povratci	331·76	— —
6. Vjeretijsko poslovanje gotovinom	16038·05	— —
7. , , , , vrijednostnim papirima	— —	896378·55
Svota razhoda . . .	35.534·29	— —

Obiv svotu zazhoda od svote prihoda, to se pokazuje blagajnički ostatak koncem go-

dine 1912. sa . . . . . 86·62 181.754·79

slovi; osamdeset i šest kruna 62 filira u gotovosti; onda jednu stotinu osamdeset i jednu hiljadu sedamsto pedeset i četiri krune 79 filira u vrijednostnim papirima.

Šumsko-gospodarstveni ured imovne obćine Gjurgjevačke

U Bjelovaru, dne 8. rujna 1913.

Upravitelj nadšumarnik :

E. Slapničar.

Nadšumar protustavnik :

Nikola Grdinić.

Oglas glede potpora. I ove godine razdijeliti će se u oči Božića potpore:

I. Iz društvene pripomoćne zaklade V. Köröskeny-a.

Pravo na te potpore imadu udovice i siročad bivših članova te zaklade

Odnosne nebiljegovane molbe, providjene sa vjerodostojnom potvrdom o siromaštvu, imadu se najkasnije do 10. prosinca 1913. predložiti podpisanim predsjedništvu, — i to molbe udova i siročadi bivših činovnika i službenika krajiških imovnih obćina i kr. drž. šumskog erara putem onoga gospodarstvenog ili kr. šumskog ureda, gdje im je otac, odnosno suprug, prije smrti služio, koji uredi će istinitost molbenih navoda potvrditi; dočim ostali molitelji imaju svoje molbe podnijeti neposredno, te si istinitost molbenih navoda imadu dati potvrditi po nadležnom župnom uredu i obćinskom poglavarstvu.

II. Iz imovine hrv. sl. šumarskoga društva.

Pravo na te potpore imaju članovi društva, te udovice i siročad bivših članova društva, ako su oni sve do svoje smrti bili članovi društva.

Odnosne nebiljegovane molbe, providjene vjerodostojnom potvrdom o siromaštvu, imadu se takodjer najkasnije do 10. prosinca 1913. predložiti podpisanim predsjedničtvu preko nadležnih šumskih ureda odnosno upravnih oblasti.

Predsjedništvo hrv. slav. šumarskog društva.

Lugari! Poznato Vam je, da drvene ograde seljaka puno koštaju i da brzo sagniju. Pravljenjem drvenih ograda uništaje se šuma i pravi puno šumskog kvara. Vaša je dužnost s toga, da seljake uputite, neka neprave ograde i plotove iz drva, nego neka svoja dvořišta, vrtove, voćke itd. ogradjuju poput mreže pletenom žicom i željeznima stupovima, jer su ovakove ograde puno bolje nego drvene, ne treba ih svaki čas popravljati, a razmjerno su jeftinije nego ograde iz drva, jer jako dugo traju.

Take n. pr. ograda od 1 metra visine sa željeznima stupcima u razinaku od 3 metra, izmedju kojih je nategnuta poput mreže pletena žica koja ne hrdja, sa očima od 6 cm. otvora, stoji po prilici samo 2 K po metru duljine. Takova ograda nepravi skoro nikakova blada, a bolja je nego svaka druga, jer kroz nju ne može tako rekuć ni pile proći.

Tko si ne može radi troškova nabaviti željezne stupove, neka si nabavi barem žicu i nategne je na drvene stupove ili stupove iz betona. To je vrlo jeftina ograda, a tko hoće imati još jeftiniju neka si nabavi bodljkave žice i njekoliko redova iste nategne na stupove.

Lugari! naručite si poštanskom dopisnicom cijenik br. 225. od tvrdke : F. Jergitsch Söbne u Klagenfurt u (Postfach 286), koja takovu žicu i željezne stupove prodaje, pa svjetujte ljudi neka si takove ograde nabavljaju, jer će to biti samo njima u korist. Glavno je da njetko u selu počme tako ogradjivati, a onda će malo po malo ogradjivati i drugi. (Br. 12—9.)

Godina
XIX.

Lugari članovi hrvatsko-slavonskoga šumarskoga društva dobivaju „Vjestnik“ badava. — Članarina iznosi 2 K na godinu. Upisnina 1 K.

Prilog
broju 12.
Sum. lista
1913.

Lugar za slučaj bolesti i ljekarnički troškovi.

Čuvajmo svoje zdravlje — veli se — jer je zdravlje najveće bogatstvo! A jeli moguće uvijek očuvati zdravlje, kada ga čovjek može pokvariti, a niti sam nezna kada ga je pokvario, kako i gdje.

Svaki bi od nas najvolio da jo uvijek zdrav, pa dok je čovjek zdrav na bolest niti neračuna, a čim oboli evo ti nepredviđenih i neodgovornih velikih troškova.

Dogodi se da siroma čovjek oboli, e pa tu bi odmah trebalo lječničke pomoći, a gdje je takova onomu bolestniku ako je lječnik od sjedišta bolestnikova 15—20 klm. daleko. I to bi još njekako išlo — dovesti lječnika, a tko će podmiriti njegove troškove, kad jedna takova lječnička vizita stoji 30—40 i više kruna osim lijekova, koje će ljekarnik dobro sračunati!

Bolestnik i njegova obitelj uzme to najprije računati ovako: Lječnika dovesti trošak je to veliki a proračun je već za ovaj mjesec izerpljen sa priličnim prekoračenjem, pa uz-

dajući se »e pa dati će dragi Bog bolje“ veli to se nema odkuda, pa tako dan po dan dok bolest biva sve opasnija i zauzme veće dimenzije te kada vide, da se približuju zadnji časovi onda trči po liječnika, koji mu više pomoći nemože. Liječnika kao i ljekarničke račune plati, a ti bolestniče putuj onamo odkuda se više povratiti nećeš!

Eto što odrediše financijalne prilike!

Da je odma u počelku bolesti prizvao liječnika, kao što je pred smrt, možka ne bi bio morao umrijeti, a umro je zato jer je siromak, pa nije imao troškova ili ih nije imao gdje pozajmiti ili ako je par kruna imao, to je odredjeno za obskrbu familije, pa tako siroma čovjek danas ne smije biti bolestan jer odkuda troškovi doktora i medicine.

Isto tako dešava se to i kod nas lugara, da mnogi uništi svoj život, jer tamo gdje u sjedištu njegovom liječnika nema, treba za jedan liječnički posjet dati više od polovice mjesecne plaće, a odkuda?

I tomu bi se pomoći moglo. Zašto ne bi mi lugari zamolili naš gospodarstveni ured pa da naši predpostavljeni urede nas poput željezničkih službenika koji imadu svoga određenoga liječnika, a i mi bi bili pripravni mjesечно doprinušati njeki postotak od svoje plaće, koji bi to — prema potrebi — gospodarstveni ured odredio, pa kako su zdravstvene obćine zakotarene lječio bi — u slučaju bolesti — onaj liječnik one lugare, koji u njegovoј zdravstvenoj občini obitavaju, a prema broju lugara bi mu se i honorar odredio.

Obrtnim zakonom su i obrtnici vezani za svoje pomoćnike i naučnike u okružnu blagajnu plaćati nedeljno njeku malu svotu, pa ti pomoćnici i šegrti, osim što u slučaju bolesti imadu svoga liječnika ljekarije te i bolnicu — dobiju još dok su za rad nesposobni iz okružne blagajne njeku svotu u ime hranarine što mi trebali nebi, jer uživamo mjesecnu plaću.

Nedao Bog bolesti ali i na to moramo pripravni biti, a u slučaju duže bolesti može čovjek uslijed troškova liječenja u veliku bijedu doći, pa radimo prema onoj »svi za jednoga jedan za sve« složimo se, pa da se tako uzajamnošću i u takovom slučaju neprilikama lakše odhrvati uzmognemo, jer za život i zdravlje najviše žrtvovati moramo. »Kucajte pa će vam se otvoriti, tražite i naći ćete.«

Martin Spaić, nadlugar.

Iz lugarskih razgovora IV.

Piše Blaž Vincetić, nadlugar, Cerna.

Baš u doba (vrijeme) kada je bivša vojna Krajina razvojačena bila, a po tomu kreirane (postale) imovne obćine i dalje — kroz kojih 15 godina — bilo je kriomčarenje hrastovom bačvarškom dugom u našim krajevima u veliko razgranjeno, jer su notorni šumokvarci nalazili izdašne kupce ovoj robi u Vukovaru, Osijeku a kašnje i u Vinkovcima.

Govorimo naime za šume bivšeg brodskog okružja, kako se je ovo tada nazivalo.

U selu Otoku, Privilaki, Lazama, Novim Jankovcima, Mirkovcima i još nekojima, bile su organizirane kriomčarske udruge — mi ovima neznamo drugog imena — a svaka ova glavnija udruga plaćala je po jednoga; dva li čovjeka, koji su dan i noć lugara u kojega srezu namjeravaju šume ukrasti, tajno pratili do sgode, kada će im se prilika pružiti, kako će hrasta nesmetano odnijeti moći, prodati i plijen bratinski podijeliti. Da bude triumph podpun, obično se je ovako stečeni novac zapio i inače zaraftao.

Dešavalo se je tada prečesto, da je lugar zatekao u šumi kakova bezposličara, koj na oko baš nikakova posla neima, a to se dešava i sada, pa ako ga lugar upita za povod njegovu boravku ondje, obično dobiva posve bezazlen odgovor »izgubio sam kravu« ili »tražim izgubljenu krmaču«, a za pravo on je klatnica, kada se okolo bezposleno klatari, da može lugara uhoditi i na oku držati, na mjesto da se poštena kakova rada prihvati, koji će ga blagoslovnim kruhom hraniti. Dobro će tada lugar učiniti ako uhodi ili uhoditi dade njega, jer se neće pokajati. Propitaj s kime se ovaj prijan druži i to će ti prečesto vrlo velike koristi donijeti.

Pisac ovih redaka došao je — u ono vrijeme naime g. 1883. — jedne zimske večeri kući, vecerao, uzeo si hrane za budući dan, naprtio se i krenuo oko 10 sati noći nazad u svoj srez.

Kada je otvorio kuhinjska vrata, da izadje na dvorište, posulo je olovo hitca iz puške krov kuće, a kada je do na kraj bašće došao, da prijekom stazom u srez stigne, čuo je i drugi hitac puške pod samom šumom. To su bili ugovoreni signali i da nisu vrata kuhinje bila zaklonjena drugom sgradom, tko zna ne bi li bio našao smrt na pragu vlastitoga

stana. U ovoj i sličnim opasnostima proveo je na dva jednako opasna sreza punih devet godina.

U jutro kada je svanulo, našao je u šumi dva podrezana, a neodnešena hrasta. Tu je dokaz na dlanu, da ga je onaj, koji no je u dvorištu odnosno susjednom dvorištu pucao, kroz cijeli dan kroz srez i do kuće pratio i ovdje stražario a drugoga pod šumu odaslao, kako će brže moći ubavijestiti one, koji šumu sijeku o tom, da se lugar u srez vraća, ako li se to desilo, kao što je ovaj put doista i bilo. Ovako organizirane šumokvarce absolutno je nemoguće na činu uloviti, kada pod zaštitom špijunaže stoje i tu lugaru neprestaje nego služiti se i sam varkom, onda kroz susjedne lugare ote šumokvarce loviti nastojati, a konačno predpostavljenu oblast u pomoć prizvati, ako naime ne želimo vječne potrage za ukrađenim šumskim tvorivom provoditi, uslijed koje opet cijeli srez kroz cijelo vrijeme potrage bez nadzora ostaje i daljnijim nasrtajem na šumu široka vrata otvara

Još jedan dokaz uhodarenja!

Jedan lugar sjedio je na razmedju srežova sa svojim vježbenikom do jedan sat po pol noći, čekajući šumokradice i pri tome, da ih san neprevari, vodio sa ovim razne razgovore. Kroz mjesec, dva li dana ponovio mu je jedan potepuh gotovo sav ovaj razgovor, što no ga je navodno iza trećega hrasta u tamnoj noći slušao, čekajući, da ih odprati kući, a drugi — kumpanioni mu — šume ukradu, a jer je doba podmakla bila, nisu učinili ništa, pošto bi ih do mjesta tržišta bio uhvatio bijeli dan.

U ovo poglavljje naših razgovora spadala bi svakako i razna potraživanja lugarskog osoblja za ukrađenim šumskim tvorivom, onda sredstva putem kojih se do odkrića na činu neuhićenih šumskih šteta dolazi, te napokon način, kojim šumokvarci odnešenu robu sakrivati umiju, nu o tome drugi puta, jer smo se već i onako preveć udaljili od razgovora, što no smo si ga u početku nametnuli, pa smo sada nakani povratiti se k svome vježbeniku, pak ćemo si sve dok god naše razgovore nedokrajčimo predmijevati, da je naš lugarski vježbenik neprestano uz nas. Ta mi ovo i ne pišemo za podpuno vješta lugara, već za one, kojih je praktični vidokrug još ne razvijen i onda one koji nisu sreće imali sa notornim šumokvarcima borbu voditi, te napokon da se upozna, kako se lugarski život i ovdje proživljuje, gdje no se pjeva »Slavonijo — zemljo plemenita«.

Nekoliko o šumskoj paši i procjeni šumskih šteta.

Poznata je stvar, da naš narod neobično cijeni domaće blago, te si bez većega broja blaga i nemože zamisliti blagostanje. To mišljenje je u glavnom dosta opravdano, jer si u današnjim prilikama naš seljak i ne može na drugi zgodnji način pribaviti novac za podmirenje najpotrebnijih izdataka, a napose za razne daće. No žaliboze mnogi naš seljak drži mnogo više blaga nego što bi prema svojem posjedu smio držati, jer se broj blaga mora ravnati prema količini proizvedene hrane, a to radja posljedicom, da se nastoji pomoći pašom. Ako paše neima dosta na zajedničkom pašnjaku, traži se je drugdje, te često nekoriste mnogo razni znakovi ni gajke, kojima su pojedine šumske površine zagajene, jer paštu znade blago hotice ili nehotice uteći u branjevine, osobito ako su branjevine još posve mlade, ili ako u njima imade travom obraslih čistinica.

Ta silna potražba za pašom razlogom je, da se i šumska paša znatno precjenjuje. Trave zahtijevaju mnogo svjetla i zraka, a čim imade nešto više sjene već je trava rijetka, a uz to joj pada i hraniva vrijednost. Da obilje šumske paše ne prudi uzgoju blaga i napredovanju stočarstva vidimo kod onih zajedničkih seljačkih posjeda, koji imaju velike šumske posjede, jer tamošnji seljaci imaju daleko lošije blago od onih posjednika, koji oskudijevaju na paši te su prisiljeni, da svoje blago kroz cijelu godinu ili bar dobar dio godine hrane u štali.

Najviše paše i trave imade kako znamo u posve mladim tek osnovanim branjevinama, te su zato iste najviše izvržene štetama.

Blago oštećuje biljke na više načina. U posve mladim nasadama obgriza blago pasući vrške i pupoljke, a uslijed toga biljke listača zahire, osobito ako su opetovano obgrizane bile, te rastu u šir, te se od takovih mladica ne može u opće očekivati, da će ikad iz njih biti dobro stablo, dočim mlađe obgrizene biljke crnogorice obično uvijek ugibaju. Općenito uzeto izvržene su biljke listača mnogo više oštećivanju i obgrizavanju nego biljke crnogorice. Od listača najviše stradaju one vrsti, koje brzo rastu, pošto su izbojni sočniji. Jasen

javor, topolu, grab, ivu i grab blago mnogo radje obgrizava nego hrast ili brezu, dočim u jalšu blago u opće i nedira. Mlado blago pravi u šumi više štete nego odraslo i to ne samo tim što obgriza pupoljke i grančice,— a to čini često iz objesti kad je već sito i kada imade dosta trave za pašu — već i tim što zubima guli i ljušti koru sa mlađih stabalaca a to čini naročito onda, kada mu počnu zubi izbijati.

Osim obgrizavanjem škodi blago mlađim nasadima i tim što ih izgazi. Svinje opet uniše mnogo biljaka rovanjem. Uslijed gaženja neoštećuje biljke samo krupno rogato blago, koje ih svojom težinom zgnjeći, već i sitno blago a naročito ovce, a to se naročito opaža u mlađim crnogoričnim nasadima, koje ovce ozljeduju svojim oštrom papcima. Najviše se opažaju štetne posljedice od gaženja na strmim obroncima, a naročito ako su ti obronci vlažni, jer onda blago često isklizne, te time oguli gornji sloj zemlje kojega duboko zagazi, a s njime dakako i mlađe biljčice.

Šumske štete, koje počini u šumi blago, rijetko se kada dobro i točno procjenjuju, te su šumske prijavnice u tom pogledu osobito manjkave. Lugari obično označe samo onu šumsku površinu, na kojoj su pronašli tragove oštećivanja, te tu površinu stave bez ikakove pobliže oznake u prijavnici, jedino označe uz to vrst drva i starost mlađe sastojine, ali i to često zaborave istaknuti. Kad se po takovo površno sastavljenoj prijavnici obračunava šumska šteta, to se ne rijetko dogadja, da odšteta obzirom na označenu veliku uništenu površinu iznaša više nego li vrijednost blaga.

Takovo površno sastavljanje šumskih prijavnica mora se svakako odsuditi, jer upravo kako svaki lugar znade da u prijavnice nesmije navesti netočne podatke glede veličine i kakvoće nepovlašno po štetočincima posjećenog drva, tako nesmije niti u prijavnici o oštećenim nasadima stavljati podatke koje nije dovoljno iztražio. Takova loše sastavljena prijavnica mogla bi na prosjački štap spraviti pojedinog siromašnog seljaka, a to sve radi toga što si prijavitelj nije dao dosta truda, da po blagu počinjenu štetu čim točnije razgleda i prikaže.

Stoga je nužno, da se u prijavnicama šumskih šteta ne navede samo općenito ona šumska površina na kojoj su biljke oštećivane, nego valja još pobliže naznačiti koliki postotak biljaka je na toj površini uništen, da li je $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{3}$, $\frac{1}{4}$ ili više,

nadalje, dali ta sastojina nastala naravnim ili umjetnim posumljivanjem, te koliko po prilici neoštećenih biljaka ostaje po četvornom hvatu. To je nužno znati, jer o tom ovisi hoće li se odšteta jednostruko ili dvostruko računati. Osim toga imade se dakako navesti vrst i starost mlađe oštećene sastojine, te da li je pogražena ili obgrizena ili oboje zajedno. Da se pronadje koliki je postotak mladica uništen ili oštećen, valja već prema veličini oštećene sastojine na jednom ili više mjestu obilježiti malene pokušne plohe primjerice od 2 hvata u četvero, te na istoj prebrojati obgrizene i neoštećene biljke, te onda dobivene brojeve sruvniti jednako prama drugom. Ako smo uzeli više pokušnih ploština n. p. 3 ili 4 onda se dobiveni postotci zbroje i razdjiele sa brojem pokušnih ploha sa 3 ili sa 4, tako da dobijemo srednji broj, koji se imade u prijavnici izkazati.

U opće pri sastavku prijavnica mora svaki službenik nastojati, da svaku pronadjenu šumsku štetu čim točnije prikaže te istu nesmije podnipošto uvećavati ni manjiti, jer se tim ogrješuje o svoje službene dužnosti.

Razne vijesti.

Oglas glede potpora. Pošto će uprav. odbor hrv.-slav. šumarskoga društva obdržavati sjednicu već 7. prosinca o. g., to savezno sa oglasom pod gornjim naslovom, otisnutom u broju 11. na str. 91. Lugarskog vijestnika za prošli mjesec upozorujemo članove, te udovice i sirotčad bivših članova, da svoje molbe za potporu podnesu podpisanim predsjedničtvu najkasnije do 7. prosinca o. g.

Predsjedništvo hrv. slav. šumarskog društva.

Izkaz o uplaćenoj članarini i upisnini po članovima II. razreda u razdoblju od 26. svibnja do 25. studenoga 1913.

Uplatiše od prijavljenih članova služujući kod:

Kr. šumar. ravnateljstva u Zagrebu, svi za III. i IV. četvrt godine 1913.	198 K
II. banske imovne općine u šumariji Dvor za cijelu god. 1913.	30 -
Kot. oblasti u Djakovu svi za cijelu god. 1913.	47 -
Kot. oblasti u Zlataru svi za god. 1913.	15 -
Vlastelinstva Harkanovci te istoimene šumarije svi za g. 1913.	8 -
Raznih oblastih zemlj. zajednica i privat. šumoposjednika i to: Crepic Albert 3 K, Čurčić Petar 6 K, Breček Mato 3 K, Blažutić Antun 2 K, Tadej Ivan 6 K, to je ukupno	20 -
Sveukupno	310 K

tri stotine osamnaest kruna.

Szentgyörgyi
blagajnik.

Osobne vijesti.

Imonovanja. Kralj. šum. ravnateljstvo imenovalo je lugarske zamjenike Mihajla Radanovića, Jakova Vraneševića, Petra Radovanovića, Miju Pešuta i Antuna Šojata kr. lugarima u privremenom svojstvu, a kr. lugare Danu Grkovića, Jovu Čelapa i Matiju Stiglića kr. nadlugarima.

Broj 76 022 — 1913.

Predmet: Kr. nadlugara namještenje.

Natječaj.

Kod kr. kotarske oblasti u Gospicu (odnosno na Udbini) ima se popuniti mjesto kr. nadlugara s plaćom godišnjih 750 K, te stanarinom i stanarinskim doplatkom odgovarajućim mjestu službovanja.

Natjecatelji imaju svoje molbe obložiti :

1. Krsnim listom.

2. Svjedočbom o svršenim naukama i o ispitu za lugarsku, odnosno šumar. tehničku pomoćnu službu.

3. Svjedočbu o dosadanjem službovanju.

4. Svjedočbom uredskoga liječnika o tjelesnoj sposobnosti za lugarsku službu.

5. Svjedočbom o moralnom i gradjanskem ponašanju, te o stalištu, uz naznaku članova obitelji.

6. Izkaznicom, da su zavičajnici kraljevina Hrvatske i Slavonije, te ujedno dokazati, da su podpuno vješti hrvatskom jeziku u govoru i u pismu.

O popunjenu raspisanog mjesta odlučuju postojeći posebni propisi, naročito zak. članak II. 1873. o namještanju isluženih podčasnika, nu u koliko se ne budu natjecali s izkaznicom providjeni isluženi podčasnici, podijeliti će se to mjesto jednom između ostalih kompetenata, koji budu odgovarali gornjim uvjetima.

Prema ustanovi §. 5. zakona od 22. siječnja 1894. kojim se uređuje šum. tehnička služba kod političke uprave u kraljevinama Hrvatskoj i Slavoniji, biti će namještenje u prvoj godini privremeno, a prama § 6. rečenoga zakona, traži se od onog, koji želi da bude stalno namješten, da je položio spomenuti ispit za lugarsku, odnosno šum. tehničku pomoćnu službu. Oni, koji taj ispit još nisu položili biti će dužni to učiniti najkasnije u roku od dvije godine dana, računajući od dana stupanja u službu.

Vlastoručno pisane molbenice imati će oni, koji stoje u zemaljskoj službi, putem svoje predpostavljene oblasti, a ostali putem nadležne upravne oblasti podnijeti do 15. siječnja 1914. god. velikom županu županije ličko kravarske u Gospicu.

U Zagrebu, dne 22. studenoga 1913.

Kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljska vlada, odjel za unutarnje poslove.